

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ KUPOLA-CSARNOKA.

Förk Ernő tollrajza.

ház az ezredévi ünnepélyek idejére legalább annyira elkészült, hogy a főrendiház és képviselőház közös disztermében, a kupola-csarnokban összegyűlhetnek az ország nagyjai, méltóságai, törvényhozói.

Örvendünk ennek mindnyájan, mert szebb alkalmat az új palotában tartandó első ülésre keresve sem találhattunk volna.

Az ezredévi dísz-ülés alkalmából megemlékezünk az új országház létesítésének körülményeiről, s elmondjuk röviden az építkezés előzményeit és véghezvitelének történetéből is a nevezetesebb mozzanatokat.

Az országgyűléseket Budának a török kézre jutása óta 1848-ig tudvalegleg Pozsonyban tartották; ekkor az 1848-dik évi IV. törvényezikk elrendelte, hogy az országgyűlés székhelye azontúl „Pest” legyen. Minthogy azonban a czélnak megfelelő állami épület az ország fővárosában nem volt, az országgyűlés háza üléseiket addig, míg állandó országház épül, ideiglenesen különböző helyiségekben tartották. Így jelenleg is a főrendiház a nemzeti múzeumnak egyéb czélokra való dísztermét foglalja el, a képviselőház pedig a Sándor-utczában 1866-ban emelt ideiglenes és tulajdonképpen csak tíz évre szánt épületben tartja üléseit. A hetvenes évek végén már igen érezhető lett az ideiglenes helyek alkalmatlan volta s a kormány ez irányban tett előterjesztése alapján meghozatott az 1880. évi LVIII-ik törvényezikk, a mely az országgyűlést mindkét Házát befogadó *állandó országház* építését rendeli el s a melyet a király ő felsége, Tisza Kálmán miniszterelnök ellenjegyzésével, Gödöllőn az 1880. év december 14-én szentesített.

A törvény végrehajtására egy „országos bizottság” küldetett ki, mely azonnal pályázatot

hirdetett a jelenkor szükségéi szerint tervezendő új állandó országházra. A pályázat igen szép sikerű volt. A pályázaton különösen kitűnt Steindl Imre műegyetemi tanár tervezete, s a bizottság aztán pályaszorított tervének alapul vétele mellett az építés megvalósításával is Steindl tanárt bízta meg.

A király 1884 május 22-én szentesítette a további teendőket megszabó 1884. évi XIX. törvény czikket, a melynek értelmében az új országház felépítendő s munkálatai lehetőleg tíz esztendő alatt befejezendők.

A miniszterelnök ekkor megalakította az „építőtanácsot” és a „végrehajtó bizottságot.” Az előbbinek elnöke a miniszterelnök, alelnöke pedig gr. Tisza Lajos lett, a kire a miniszterelnök a végrehajtó bizottság elnöki tisztét is rábízta. Megalakult ekkor a „műszaki vezetőség” és a „műszaki királyi ellenőrség” is.

Az építés költségelőirányzatát Steindl Imre összesen 10.546.653 forintban állapította meg; a belső berendezésre pedig hozzávetőleges számítás szerint két millió forintot kellett előirányozni.

Az építkezési munkálatokat a rendkívül sok előmunkálat miatt csak 1885 október 12-én kezdhették meg.

A hoptant épület épen a Duna partján emeltetvén, alapozását a víz behatolása ellen betonból kellett készíteni. Az egész területet két méter vastag betonnal borították be, melynek alsó síkja a Duna sementöntvény szintjén. A betonlap területe 19.524.90 négyzetméter, a mi 3.39 kataszteri holdnak felel meg. A betonozás a kavicsotöltéssel együtt 1.200.000 forintba került. Az épület egészen faragott kőből készült.

A minisztertanács 1892-ben azt a kívánságát nyilvánítván, hogy az ezredévi országos dísz-

ülés már az új palotában legyen megtartható; e czél elérése érdekében természetesen megfeszített erővel folyt a munka, s a szokásos „bokrétá-ünnepély” már 1894 május 15-én meg volt tartható. 1895. év május 16-án elhelyeztetett a kupola boltozatának a zárköve is; ugyanazon év végével pedig már az összes külső állványokat leszedték. Az építés költségei 1884 november 1-től 1896 április 30-ig összesen 9.544.543 frtot tettek.

Az új országház hatalmas palotája az úgynevezett Tömő-téren 17.745 négyzetméter területet foglal el, épen a Duna partján.

Az épület a törvényhozás mindkét házának az üléstermét és mellék helyiségeit magában foglalja, úgy, hogy az egyik az épületnek a jobb, a másik a bal részében van elhelyezve, a kettő között pedig a díszes kupolaterem emelkedik. Külön terem van a magyar delegáció ülési számára is.

A kényelem tekintetéből a főbejárat a város felé eső részre esik; itt van a hármaskapu és itt vannak a fedett kocsimegállóok.

A felső előcsarnokba a diszlepeső vezet, a melyből szemben a magas oldalvilágítású, ünnepi díszcsarnokba jutunk, oldalt pedig a ruhatarakba. A kupolacsarnokból jobbra és balra folyosók vezetnek a főrendiház és a képviselőház üléstermeibe; szemben vannak a közös társalgó, olvasó, étkező termek s előttük egy tágas loggia, remek kilátással a Dunára.

Az üléstermek mellett vannak az elnökök és a háznyitók helyiségei, míg a miniszteri szobák a delegáció-termet magába foglaló nagy-szökellékben helyezték el. A miniszteri szobákhoz külön lépcsők vezetnek.

A főrendiháznak és a képviselőháznak külön-külön kapuja is van s ezek is meglepő művek, lépcsőházaikkal és csarnokaikkal. E lépcsők mellett vannak az emelőgépek (lifttek).

A könyvtár és a levéltár a félemelet közep részét, az olvasó termet, a gyorsiroda s a hírlapírók helyiségei a félemelet többi részét foglalják el. A posta- és táviró hivatal, pénztár, stb. földszinten van.

Az üléstermek berendezése a legnagyobb gondtal történt. A főrendiházban 324, a képviselőházban 461 ülőhely lesz, továbbá tíz-tíz miniszteri szék, elnöki és előadói emelvény; gyorsíró-ülések. Az üléstermekbe az elnökök aztán pályaszorított tervének alapul vétele mellett az építés megvalósításával is Steindl tanárt bízta meg.

Az üléstermek berendezése a legnagyobb gondtal történt. A főrendiházban 324, a képviselőházban 461 ülőhely lesz, továbbá tíz-tíz miniszteri szék, elnöki és előadói emelvény; gyorsíró-ülések. Az üléstermekbe az elnökök aztán pályaszorított tervének alapul vétele mellett az építés megvalósításával is Steindl tanárt bízta meg.

Az épületnél, rendeltetéséhez méltó volta és századokra szóló állandósága érdekében, csakis szilárd anyagok használtak. Az utcai összes homlokzatok, valamint a nagyobb mértékben alkalmazott szerkezetrészek is, mint pillérek, boltozatok, stb. faragott kőből készültek; a belső csarnokok és termek építőművészeti díszítésére pedig kitűnő márványműveket és gránitot használtak. Megemlítsük még, hogy a magyar nemes márványok termelésére és a márványiparnak, mint új iparág Magyarországon való meghonosítására a buzdítást az állandó országház építése adta meg. Az eddig paragon hevert, az építő közönség előtt ismeretlen nemes márványt tartalmazó számos magyarországi telepen (Vaskő, Siklós, Gyűd, stb.), a melyekre a geológusok kőfaragómestereink figyelmét felhívták, tetemes befektetésekkel, márványbányákat nyitottak. Az itt fejtett, s úgy színe, valamint minőségére nézve is kitűnő márványfajok megmunkálására, u. m. főfűrészelésre, gyalulásra, esztergályozására és csiszolására kitűnő rendszerű kömegmunkáló-gépek vétettek használatba.

Az országház tiz kisebb-nagyobb udvarának iszapolt és sajtolt téglával burkolt összes homlokzatain gazdag majolikadisz van alkalmazva.

Az épület külsején 90, belsejében pedig 162 szobor részére van hely, valamennyi hely kivétel nélkül gazdag díszernyővel, (baldachinum-

mal, koronázva, s ezek a külső szobrok fölött kőből, a belsők fölött pedig bronzból valók. A szoborhelyek betöltésénél az volt a vezéreszme, hogy e szobrokban a magyar nemzet története — a honfoglalástól napjainkig — hű kifejezést nyerjen.

Az épület északi kocsimegállójának földszinti magasságában Árpád szobra, két allegorikus alak között, a honfoglalást jelképezi; a déli kocsimegállónál ugyanazon magasságban pedig Szent István király szobrával és a mellette álló két allegorikus alakkal a honalapítás eszméje van kifejezve. Árpád szobra fölött az északi oldalon arányosan elrendezett hét helyen a hét vezér szobra áll. A dunai homlokzaton a vezérek és királyok szobrai, Árpádtól V. Ferdinándig időrendben sorakoznak. A város felőli szökellékben pedig Erdély fejedelmei, kiváló országnádorok, hadvezérek és államférfiak szobrai foglalnak helyet. A város felőli főkapuzat nyitott csarnoka fölé végül a magyar történelem kiválóan magaslatú két alakjának, Nagy Lajos és Mátyás királyoknak a szobrait helyezték.

A főbejáró fölött levő oromzatban az állam nagy czimerét, alatta a Szent István koronájához tartozó országok külön czimereit, a város felőli egyéb homlokzatok főpárkánya alatt pedig a megyei törvényhatóságok és a szabad királyi városok czimereit helyezték el; valamennyi kőből van faragva.

Végül megemlítsük még, hogy az összes tetőszerkezetek vasból készültek s palával és vörösréz-bádoggal fődévk, s hogy mindenütt tűzmentes tetőzetek vannak alkalmazva.

Az új országház épületének igazán nagy-szerű bejárójául a diszlepcsőcsarnok szolgál. A város felőli főbejáróhoz nagy szabad lépcsőzet vezet, a melynek 21 lépcsőfokán fölhaladva, a háromnyílású nyitott előcsarnokon át jut a belépő a gazdagon festett és aranyozott nagy fővestibulumba. Ide torkollik jobbról és balról a fődött kocsimegállókól vezető földszinti 6 méter széles folyosó is. Innen 77 lépcsőfokon, a melyek között három kényelmes és tág nyugvóhely van, a főemeletrre, a kupolacsarnok előtt levő felső vestibulumba jutunk.

A diszlepcsőzet tágas, nagy térben nyert elhelyezést, a melynek hossza 32 méter, szélessége a belső falszinig 15 1/2 méter, magassága pedig az alsó vestibulum talajától a boltzáradéig 20.90 méter. Az alsó 5 méter magasságban elhelyezett főnyugvóhely viz, innen a lépcsőzet a tér egész szélességében vezet a főemeletrre. A melléképületek alkalmas összeköttetést biztosítanak mindenfelé.

A remek csarnok a világítást 14 kettős ablakból kapja. A falakat a nagy lépcsőházban díszművek és üvegfestmények ékesítik. A díszítésknél nagy szerep jutott a szobrászatnak, a díszfestésnek és a nagyszabású falfestésnek is. Legfőbb művészi díszítések a Lotz Károly tanár allegorikus mesteri festményei a mennyezet három mezéjén, a melyek a törvényhozást jelképezik. Szép és hatásos a koronázási jelvényeket tartó négy apród horganyöntvényből való, festett szobra; e szoborművek Kiss György művészetét dicsérik. A diszlepcsőház legszebb helyére állítják a király és királyné életnagyságú márvány szoboreszoporoztatát.

Az oszlopok és pillérek közt levő ballusztrádnál valamint magasabba nyúló postamentumokon van még 14 szobornak való hely, a nagy idők nagy férfiai emlékezetének megörökítésére.

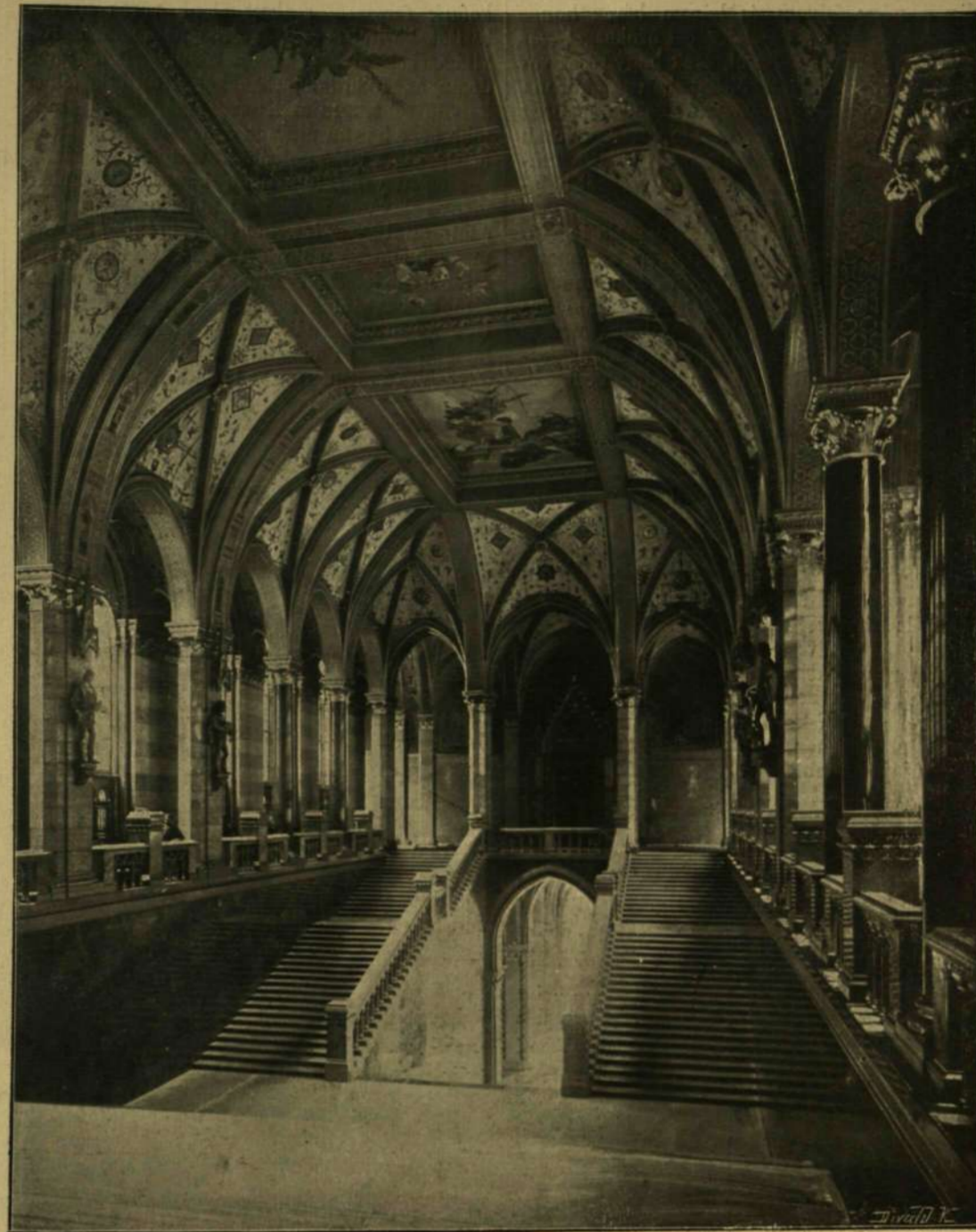
Az egész diszlepcsőház páratlan a maga nemében. Ezt a diszlepcsőházat, valamint a fényes kupolacsarnokot csak ünnepi alkalmakkor fogják használni.

Az új országháznak szintén kiváló nevezetessége a kupolacsarnok, a melyben most a magyar törvényhozás két háza együttes diszülését fogja tartani az ezredévi alkalmából.

E fényes csarnok tizenhat szögéből fejlődik s 20.80 méter átmérőjű.

A körfolyosó, mint a csarnok tartozéka, térbelleg is szépen be van vonva az összatáshiba. A páholyemelet az erős tagozatú ívezet felett van 9.74 méter magasságban.

A csarnok magassága a boltzáradéig 27.20 méter.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ DISZLEPCSŐHÁZA.

Divald Károly fényképe.

A boltozat bordái kőből valók, melyek közé tűzmentes fődémzert vonatot. A pillérek lábzeit almasi mészkőből és besztercebányai homokkőből készítették. A pillér-nyalábok sárgás és vörös siklósi márványból valók. A márványok szépsége és szín pompája rendkívül hatású.

A 16 pillér bronzernyői alatt vannak királyaink és erdélyi fejedelmek legkiválóbbjainak szobrai, mindenik két-két apród közt. Ez a 16 szobormű a következők sorozatát egymás után: Árpád, Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, II. Endre, IV. Béla, Nagy Lajos, Hunyadi János és fia Mátyás, Báthory István, Bocskay István, Bethlen Gábor, I. Rákóczy György, III. Károly, Mária Terézia és II. Lipót.

A kupola-csarnok talajszíne siklósi, piszkei és gyűdi márványból készült.

A nagyszerű palota külsőleg már teljesen be van fejezve; ott pompázik a Duna partján, mely büszkén tükrözi vissza az egésznek remek, hatásos képét. Belül azonban csak a főtebb leirt előcsarnok és a kupola-csarnok van egészen befejezve, az a hatalmas díszterem, a hol az országgyűlés két háza az ezredévi együttes diszülést fogja tartani.

HÓDOLÓ BANDÉRIUM SZÁZ ÉVEL EZELETT.

Az a nagyszerű és ritka fényes díszmenet, mely június 8-án a magyar nemzet hódolatát lesz bemutatandó az ezredévi ünnepélyek alkalmából felséges királyának, bizonyára igen gyönyörű lesz, de nem páratlan a magyar úri körök áldozatkészségének és pompáüzésének történetében. Hasonló diszú volt a mostanéhoz az a nagy országos ünnepély, melylyel száz évvel ezelőtt a magyar nemzet koronájának visszatérését ünnepelte.

Mikor József császár halála előtt két nappal

a magyar szent koronát királyi nemes testőrségheli tiszték kíséretében hazaküldötte, az akkori két főkoronázóról, gr. Keglevich Józsefen és Nádasdy Tamáson kívül Budára kísérték a koronát a következő testőrök: Sooky János őrnagy, Dóczy József kapitány, Redl Ferdinánd, Sternenszky Tádde, Bácsmegeyi Sámuel, Zsigárdi György hadnagyok. Sooky János alezredes azonban 20,000 frtért eladva rangját, elhagyta a nemes sereget, helyébe Dóczy József lépett, az előbb említett négy hadnagy pedig kapitányi rangot és 400 frt nyugdíjat nyerve vonult nyugalmába.

Rövid időn a korona Budára szállítása után József császár örök álomra hajtván fejét, utóda s a trón örököse, II. Lipót nem lehetett abban a helyzetben, hogy a korona őrzése iránt intézkedhessen. Az előbbi őrizők a fentebb érintett módon szétoszlottak, a seregek pedig részint Moldvában, részint a Havasalföldön, Morva- vagy Csehországban táboroztak. Ugyde már II. Mátyás 1608-ik évi decretuma megszabta, hogy valahányszor a szükség és a körülmények kívánni fogják, az ország rendjei gondoskodjanak a szent korona őrzetere rendelt örökké számának szaporításáról.

Ez okozta a nemzet méltó felbuzdulását, hogy szent koronája őrzetere talpra állítsa ifjúságát s az ország minden vármegyéjéből fényes bandériummá szervezve küldje az idegen földről visszaérkező drága klenodium elé. Az egész magyar nemesség ünnepi örömeiben már fényes megjelenésével is ki akart tűnni s a mit kevés természetből megtakarított, azt drága posztóért, paszomántért, arany és ezüst szinórért, selyemért és drágakövekért adta, hogy teljes pompában tündököljön Szent István koronája mellett.

Harminczegye megye vett részt a fényes bandériumban, melyhez hasonló aligha látott

eddig a négy folyam és három bérez hona. Akárhány nemes ifjú csekély ősi örökségét vette zálogba vagy adta el, csak hogy részt vehessen diszes nemzeti ültönyében a korona őrizetében. Nemes és jobbágy, úr és szolga, öreg és ifjú, férfi és asszony, mindenki, a ki csak lábát bírta, mély meghatótsággal járult a magyar korona elé s kísérte azt helységről helységre.

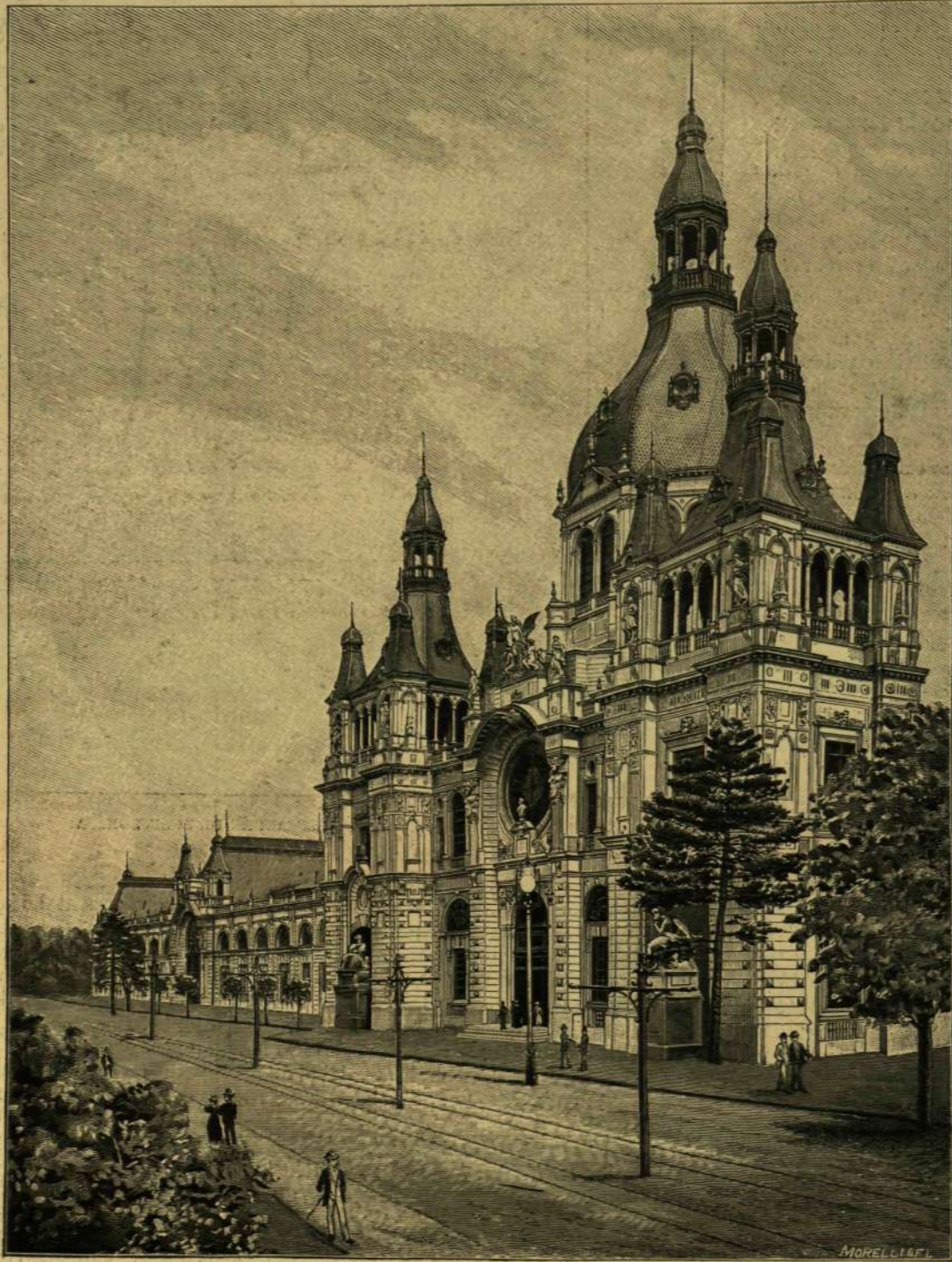
Mint az ország első vármegyéjének, legelőször is Pest vármegyének jutott a szerencse, hogy 1790 febr. 21-én a korona elibe menve, azt Budavárába kísérje. B. Orcey László kamarás fővezérlete alatt hetvenkilenc nemes vitéz a legelőkelőbb családokból, a Klobusiczyak, Jurkovichok, Batthányak, Podmaniczkyak, gr. Csáky, Fekete, Keglevich, Eszterházy, Rudnyánszky, Amadé, Láczykovich, Barkóczy, Beleznyay, Festetics, továbbá a Czindery, Darvas, Szentkirályi, Halász, Majláth, Majthényi, Rádayak, teljesítették az első diszorséget a korona körül, valamennyi arannyal díszített égszín kék nemzeti viseletben, fekete báránnyal prémezve, öt sor aranyosgombbal, lánézolt zsinórral és sujtással kihányt rövid huszár mentében. Lábakat piros sarkú sárga ezizma fedte, aranyos sarkantyúval; magas kócsag tollas kalpagokon királysín posztó kifüggő, Fekete bársony tarsolyukon vörös bársony párnára a magyar korona volt kivarra, míg lovaikat bogláros feketeszerszámú fecskék fark formára metszett királyvörös csótár ékítette. A szent jelvényt Bogyai József, Janits József, Kubinyi Károly, Madarassy Ferencz, Szucsánszky Gábor és Tomcsányi János vették le a szekérről, hogy azonnal őrizetük alá vegyék teljes egy álló hónapig, a mikor átadták ezt Heyses megye bandériumának.

Orcey József báró volt ennek a bandériumnak vezetője, kapitányai gr. Keglevich Károly, Almássy Ignác, Fáy János, soraiban mint őrt álló vitézek a gr. Berényiek, gr. Buttlerok, Brezovayak, Csernusok, Ivádyak, Darvasok, Gosztonyiak, stb. Dobbal s két zászlóval vonultak ezek Budára, melyek közül egyik még 1761-ben zöld selyem tafotából arannyal gazdagon átvarrva készült, rajta egyik oldalon Szent István képével, a másikon a vármegye ezimérel, melynek mezőjében egy golya állt, orrában kigyót, jobb lábában egy fűrt szőlőt tartva. Mindkét zászlót a Gyöngyösön tartott első pihenőn Berényi Tamás gróf leányai sajátkezűleg arannyal himzett szalaggal díszítették fel. A két dobót is arannyal gazdagon kivarrt s rojtokkal kerített zöld bársonytakaró fűtte.

Ápril havában már Hevest Nógrád váltotta fel gróf Forgács Antal vezérlete alatt, Mátyás király győzhetetlen fekete serege mintájára öltözött őrségével, annak emlékére, hogy a hagyomány szerint a híres fekete sereg nagyobbára e vidéken született szűz vitézekből állt. Fekete rókatorkos mente simult természetűkhöz, fejükön királyvörös süveg, fekete tollal és vörös-fehérezöld vitézkötéssel. Lovak is tiszta feketék voltak szerszámozva, rézosatokkal, csak a fec-

kek fark formára szabott élénk vörös nyeregterítőt körítette széles vörös paszománt. Két, világos kék selyem zászlója közül egyik még hordozta az 1686-iki törökökkel vívott ütközetben kapott sebeit, rajta Krisztus képével, a mint jobb keze három újját az égnek emeli, balkezében pedig a világ golyóbisát tartja.

Még ugyane hónapban következett Fehérmegye kiválóan diszes bandériuma, egészen azon minta szerint, melyben 1742-ben a vármegye nemessége Mária Terézia védelmére kelve a táborba sietett. A csupa hosszú farkú lovakat remek szerszámok s magyar nyereg borították. Úgy az elindulásnál, valamint a visszatérésnél Fehérvár összes népe talpon volt s örömrivalgva üdvözölte a vármegyének 1742-ben készült tiszta

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — A közlekedésügyi csarnok.

fehér, közepén vörös zászlója alá sereglett ifjúságot. Maga a fővezér, b. Perényi Imre ruháját kétrétű arany paszománt díszítette s a széle is mindenütt gazdag arany czafranggal volt ellátva. Azonkívül drága gyémánt és más drágakövek szórták fényüket a kócsagtollas forgókból, meg a zománctműves szűgyellőkből és farállókából.

Lehetetlen apróra részletezni itt azt a ragyogó tarka képet, melyet az ország legősibb családjainak fiatalága nyújtott ebben a káprázatos felvonulásban, melylyel a Budára visszatért magyar szent koronát ünneplte. Fejérmegye diszorségét május 1-én Győr és Moson egyesült küldöttsége váltotta fel, gr. Eszterházy János vezérlete alatt kibontott, arany pontokkal híngett sötétvörös selyem lobogójával. Majd Pozsony és Nyitra jöttek utánok május 12-étől 20-áig, amazok, hogy drága ruháikat az úton kiméjék, arany paszomántos fekete selyem magyar ingeket készítettek magoknak s ebben indultak útnak, csak ha nevezetesebb helységekhez értek,

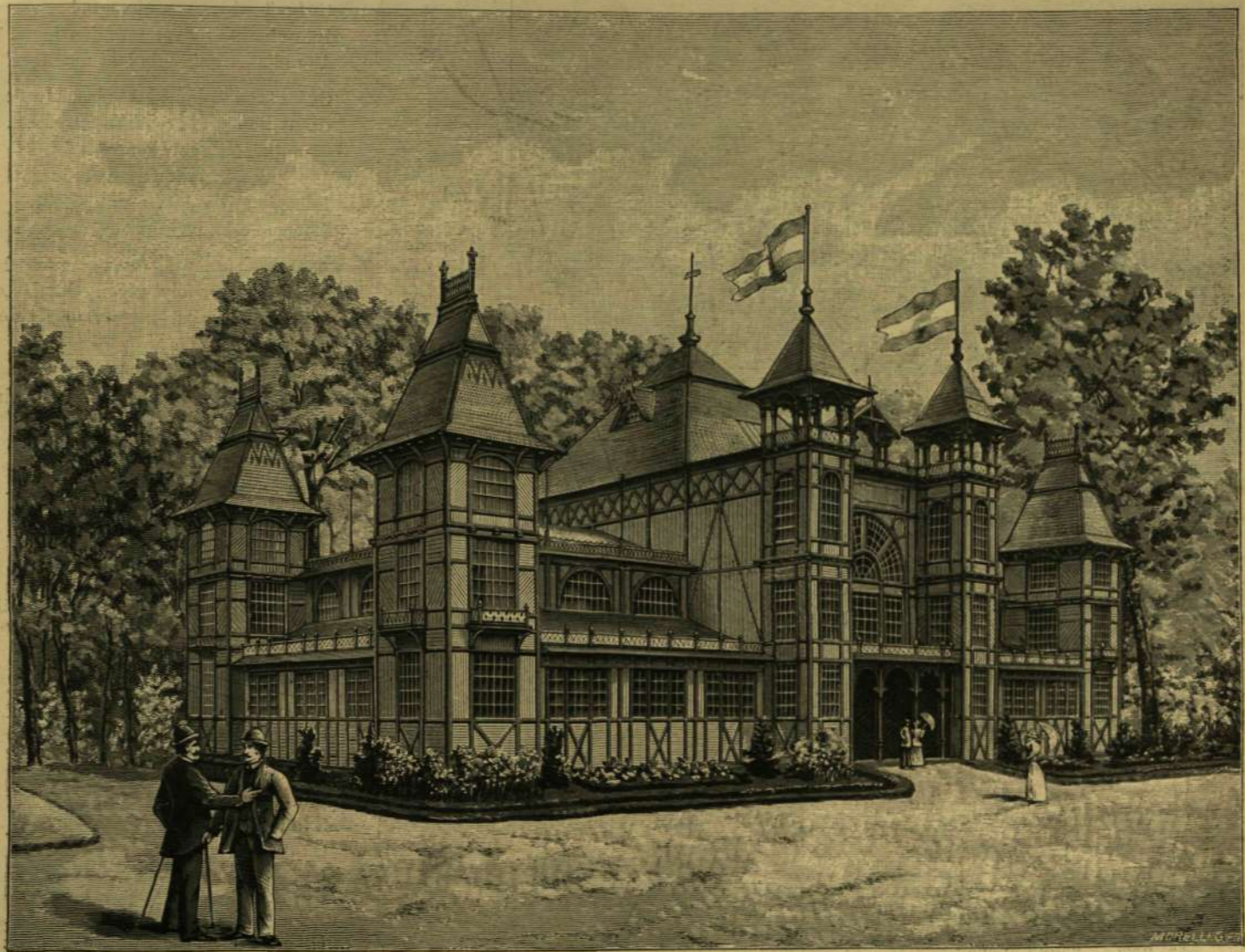
kötötték fel főtisztjeik ingen felül aranyos öveiket, s tették föl fejükre kalpagjaikat. Nyitramegye azonkívül orvost, két tárogató sipost, két trombitást s egy zenekart is vitt magával, az előbbieket sárga zsinóros vörös ruhába, az utóbbiakat keskeny paszomántos vörös nadrágba s arany csipkés zöld magyar ingbe öltöztetve. Így vonultak be aztán vig zeneszó mellett Budára.

Pozsony és Nyitrát Zemplén, Abauj és Borsod váltotta fel a korona őrizetében május 21-én, az utóbbiak és nemzeti fegyverünkkel, a buzogánnyal vegyítettek igen festői motívumot az ünneplésbe. A zempléni ruházatuknak józan egyszerűségével tüntek ki, de minden tag saját költségén utazott és szerelte fel magát, csak utazásuk alatt adott nekik szabad asztalt fővezérük, Rhédey Lajos. Tőlük Szabolcs, Bihar és Zala vették át ismét a korona őrizetét. Amanak küldöttségében a kis gróf Széchenyi Lajos keltett feltűnést, kit édes atya vezetett, Biharban mindenlő homlokán egy rézcshellag, s minden nyeregterítő alsó és felső szögletében egy arany rózsza különböztette meg a híres bihari családok ivadékait, kik közt ott voltak a Tiszák (Tisza István és László), a Beöthyek, Baranyiak, Fráterek, Ravadyak, Budaházyak. Abauj küldöttségében Kazinczy Ferencz is részt vett.

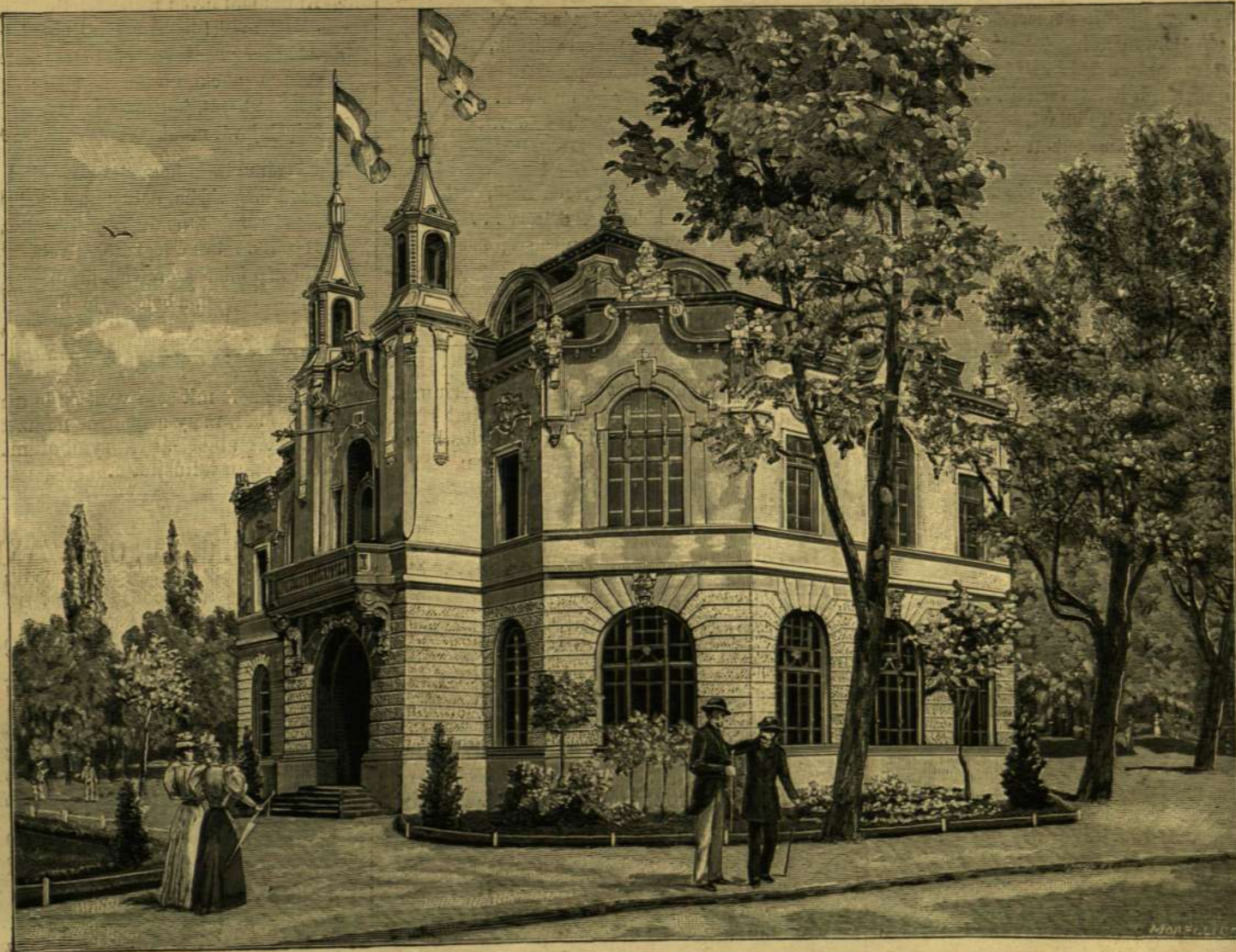
Nagy fényvel és ünnepélyességgel fogadták a zalai banderistákat, kik június 6-án érkeztek Pestre s félórányi útra ment ki elébök a pesti, bihari, szabolcsi és tolnai bandérium. Az érkező sereg előtt, melynek kvartélymestere maga Deák Ferencz Péter nevű atyja fia, vármegyei actuarius volt, két alföldi magyar lovagolt s fűjta sippját, arany csipkés fekete kamuka ingben, arany paszomántos világos kék nadrágban. A sereg közepén pedig hat muzikus lovagolt flótákkal, fagottokkal és trombitákkal.

Csak öt napig tett szolgálatot Hont és Szatmár, de az utóbbinak párduezbőrös vitézeit ritka kitüntetéssel fogadták vezéreik, gr. Károlyi József és gr. Stahremberg Antal hitvesei, kik diszmagyar amazon ruhában Rákos-Keresztúrig mentek elébök. Következő napon délelőtt 10 óra tájban gr. Károlyi Antal, Orcey László és József s az országgyűlésre egybesereglett egyházi és világi rendek közül is többen, továbbá a pesti, tolnai, zalai, szabolcsi, bihari, honti, aradi és temesi bandériumok is az érkezők fogadására nagyszámú tömeg jelenlétében kilovagoltak s őket a városba bekisérve, gr. Károlyi Antal háza előtt sorba állottak, ki lelkes beszédet intézett hozzájuk, majd a templomba vezette őket s délben saját házánál, este pedig a Hét választó-fejedelemmel rendezett számukra pazar lakomát.

Kedélyes, vig mulatozás kísérte útjára a szatmármegyeiek felváltására Budára indult somogyi és tolnai küldöttségeket is. Amazok Lengyelországban tartott három napi vendégeskedés után folytatták útjukat Kaposvárról Budára, emezeket Beleskén Szent-katolnai Cseh László fogadta magyaros traktával, míg diszmagyar ruhába öltözött 9 éves kis fiacskája atya ud-

AZ IDŐLEGES KIÁLLÍTÁSOK CSARNOKA.

A SAJTÓ ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZETEK CSARNOKA.

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — Morelli Gusztáv tanár fametszetel.

EZREDEVES ÜNNEPÉLYEN.

Zászlónk, lobogj hazánk nagy ünnepén,
Büszkén lobogj hármasszínűvel!
Bú-sajba' dús, örömben oly szegény
Múltunk gyászát takard, fedezd el!
Örömpap ez, — egy nemzet ünnepe,
Felénk tekint ma félvilág szeme.

S lát itt ma egy törekvő nemzetet
Békés uton előre menni,
Kinek a sors koránse kedvezett
S bajban nem volt barátja senki...
Más népekért ki vérét hullatá,
S magasból oly sokszor bukott alá.

Mert bukni kell nagyok, dícsőnek itt,
Ádáz tusák izzó homokján,
Rút cselekvény sokszor örvénybe vitt
Nagy népet is, belé sodorván...
Hány népet elnyelt végték a vad ár,
S híret, nevét emlék sem őrzi már.

S mi megvagyunk. E föld mienk ma is,
Rögét ekénk békén hasztja...
Szent ennek itt legkisebb hantja is,
Síkon, hegyen vérünket itta...
S hajh! mennyi vér folyt földeden hazánk,
Ha bős csaták viharja zúga ránk!

Oh szenvedett e nemzet már sokat!
Mély gyászba lenn gyakorta ültünk,
Értünk nehéz, súlyos csapásokat,
Zúgótt vad ár sokszor körülünk...
S az árva hon mély gyászba öltözött,
S keserge a sötét romok között.

Különlenség hány izben ronta ránk,
Éjszak, nyugat, kelet meg délről...
Hánszor borult vér-s lángba szép hazánk
Vad csorda nép gyilkos kezétől!
Város, falu, virágzó völgy s halom
Beh sokszor lett kietlen pusztá rom.

S hajh! mennyiszor ütött vérző sebet
Rút pártviszály — fajunk nagy átka —
Hazánk testén? s ily seb későn heged,
Gyógyítsa bár az, a ki vágta!...
Hány honfi szív vérezett fájón így el!
Az tudja csak, ki mindent megfigyel!
Gyászos sötét múltunk — el, el veled!
Ne nyíljon száok ma bús panaszra...
Öröm között a szív könnyen feled;
Emeljük fel zászlónk magasra!
Lobogjon az vidáman mindenütt,
A merre csak napunk sugára sít.

Sajó, Mohács, s ti gyászos vérmzők
— Hol egykor folyt vérünk patakja,
— Oh nézzetek most szét örvendezőn,
Nem sujt ma már az ég haragja!
Derült égről lövell sugárt napunk,
S bús gyász helyett fényben ragyoghatunk...

Árpád apánk s ti büszke hét vezér
Nyugodjatok békén a sirba!
Nem folyt hiába itt el annyi vér...
A jó Isten javunkra irta
A drága vért, a hulló könnyeket,
S adott értők hazát és nemzetet...

S te szent, te nagy első magyar király,
Honalkotó műved tekints meg;
Szilárdan az, mind ez időkig áll,
Megőrizkék e drága kincsét!
Szabad hazát lát itt nagy szellemed,
És benne egy hozzád hű nemzetet.

Egy ezredév szállt el hazánk felett,
S él nemzeted, küzd, tör előre...
S hol állnak más virágzó nemzetek,
Ő is siet magasb tetőre!
Isten, ki őt eddig megőrizte,
El is vezérel nagy népek közé...

Ő véde meg, s tovább is védni fog,
Csak kérjük őt buzgó imában!
Bár útjait borítsa szent titok,
Ő jóra munkál e világban!
Nincs veszve az, sehol az ég alatt,
Ki benne bizik s hozzá hű marad

Ki örököl híven népek felett,
Jó Istenünk! halld meg imánkat!
Áldd meg hazánkat, áldd e nemzetet,
Add meg neki, mi jót kívánhat:
Szabad hazát, jóllétét, s legkivált
Népek javát munkáló bölcs királyt!

Ki trónusán ül fenn — a jó királyt
Áldd meg vidám, derült napokkal!
Ne lásson bűt, ne átkos pártviszályt
Hazánk, mitől csak károkat vall,
Hí nép fölött szeretve a ki áll,
Áldott legyen, a bölcs, a jó király!

Dömény József.

varán verses felköszöntőben üdvözölte s hívta meg a nemes és vitéz uraságokat.

Csupa szürke paripákon lovagolva, fényes látványt nyújtott Sopronvármegye fiatalága is, mely július 4-én indulva el, már 9-ikén Budán fólváltotta Bácsingyét az örálláson, hogy nyolc napi szolgálat után Sárosvármegyének engedje át helyét. Az egész sereg egyenlő formájú, díszes öltözete annyira megtetszett IV. Ferdinánd napolyi kir lynch is, hogy egészen hasonlót csináltatott magának. Sopronnal együtt tettek szolgálatot Arad- és Temesvármegyéik is.

De a legnagyobb feltűnést keltette a július hó 16-án Budára érkezett sárosi bandérium vezetőjének, Palocsai Horváth Józsefnek, remek díszmagyarja, melynek csupán keleti gyöngyökkel s drágakövekkel gazdagon díszített csákösüvegét negyvenezer forintra becsülték. Kiséretben voltak a Kapyak, Okolicányiak, Péchyek, Bánók, Berzeviczyek, Szirmaiak, Dessewfyek, Keczerk, Bornemisszák, Pulszkyak; Mersék, Vas, Szepes, Veszprém követték őket, az utóbbiak csupa fekete lovon, míg az előbbieket fekete selyemfátyol nyakravalójukban, világos kék kerek köpenyükkkel, hozzá szarvasbőr-keztű, Szobathelyről gr. Erdődy Lajos vezette az utolsó állomásig, innen pedig herceg Batthyány Lajos kísérte fel Budára.

Említsük fel még Barsvármegye bandériumát, melynek egyik nevezetes alkatesze hat lévai cigány-muzsikus, vagy mint a hivatalos leírás nevezi: új magyar volt, fekete ingben, ezüst paszomántos veres nadrágban. Ez a nemes őrsereg mielőtt aug. 6-án útnak indult volna, előbb a nagy-sallói templomban misét hallgatott s esküvel kötelezte magát a szent korona hű őrzetére. Ép Szent-István napján adta át helyét Gömörmegyének, mely Jánosiban tartott közgyűlésén ép oly czerimóniák között határozta el a gömői nemes sereg felállítását. Budára menet, Vác város és kaptalanja különös vendégszeretettel fogadták Gömör bandériumát s azt gazdagon megvendégelték.

Még Komárom, Baranya és Zágráb szolgáltattak őrséget a koronának s azután ujra Nógrád, Pest, Heves és Fehérvármegyére került a sor október havában, egész addig, míg november hóban a korona II. Lipót megkoronázására Pozsonyba kísérés céljából a pestmegyei banderisták közül választott nemes ifjaknak s egy fél svadron Greeven-huszárnak adatott át.

Nem küldötték deputációkat a feledhetetlenül szép bandériumra a következő megyék: Trencsén, Zólyom, Turóc, Árva, Liptó, azután Esztergom, Ung, Ugoeca, Torna, Bereg, Csongrád, Csanád, Békés, Torontál és a jászún ke-

rület. De azért mit sem vont ez le a ritka ünnepély fényéből, mely a magyar nemzetnek hű ragaszkodását alkotmánya symbolumához örök időkre szólóan tanúsította. V. S.

KIRÁNDULÁS A MI ŐSHAZÁNK FELÉ.

Irta Abonyi Lajos. (Végo.)

Ha visszanéztem volna, sem láthattam volna többé semmit, a pályaháznál a vonat azonnal kicsavarodott a völgyből.

Nem tudom leírni önnek, mit éreztem. És a mi az örömet felváltotta, nagy-nagy, mélyszeges hazafias érzés, majdnem fájdalom volt az, a mi keblemet elárasztotta. Szemeim könybe lábadtak, nagyot sohajtvá méltáztam el ülőhelyemen.

Furcsa! Romániában magyarok, és ennyien? És faluk... És hogy és mikor kerültek oda? És erről nálunk nem beszél senki. Avagy talán erről nem is tud senki? A nagy távolság?... Az idegen népek választása tette-e őket elfeledtekké, és most az újkor vívmánya, a közlekedés gyors közvetítése teszi lehetővé, hogy újra fölfedeztessenek.

Mikor aztán haza értem, elbeszéltem fűnek-fának furcsa, regényes kalandomat.

Szomorú dolog. Nem nagyon érdekelte az embereket. Sőt talán volt olyan is, a ki Hány János meséjének és katonajuksznak tartotta.

Minden számbavehető írástudó embert, katonát, politikust, papot sorba vettem s megkérdeztem, ha tud-e erről valamit? Senki sem tudott erről semmit.

Nagyobbára mind csak azt mondták, hogy székelyek. Egy darab idő óta megkezdtek a kivándorlást. Romániába, Bukarestbe, Brailába tömegesen fordulnak elő, sőt le is telepednek s a mi több: valami egyházat is alapítottak Bukarestben.

Voltaképen pedig ezek nem egyik azokkal. Ezek őslakók ottan.

— «Ugy van!»

Ezt nem én mondtam, hanem egy szerény ferenczrendi szerzetes, a ki épen nálam volt látogatáson, s az őrnagy elbeszélését eddig egész csöndesen végig hallgatta, s most föllépett magyarázól.

— Ezek a csángók. Ezek a valódi csángók. — Ugy hát én fölfedeztem az igazi Csángó-országot.

— Nem, uram! Ön nem mond újságot, ezt tudják Magyarországon századok óta.

— Annál csúnyább, hogy tudják s még sem törődött velök senki századok óta.

A páter szerényen mosolygott; de dicsekvés volt az, némi parányi gúnyval.

— Csak egy pár szegény francziskánus barát.

— Hogy-hogy?

— Mert érdeklí önöket, hát felvilágosítást adok róla. A mi gyöngyösi kolostorunkban van egy régi latin kézirat a Pater Badin útleírása 1648-ról, az ő moldvai missziójáról az ottani magyarok között.

— No ez derék! Épen úgy, mint IV. Béla által az ázsiai magyarok fölkeresésére küldött hajdani Julián barátjának útleírása, a mely ott van eltemetve a Vatikán könyvtárban.

— Ne tessék kisebbiteni azokat a szegény papokat, barátokat. Ez nem volt eltemetve. A szegény barátok is tudnak nemes, hazafias dologért lelkesedni. Ez az irat az 1830-as években a Páter Badin Márkus egy utódjának, egy másik szegény francziskánus barátának a kezébe került, s annak olvasása annyira föllelkesítette, hogy elhatározá magát: elmegy ezeket a szegény moldvai magyarokat — kiknek hazáját még Pater Badin Cumanának nevezte — meglátogatni. De hát szegény volt az a barát az Istenadta. Ilyen útazáshoz azonban sok pénz kell. Annyit nem ad senki egy szegény cseri barátának. Kiszelte, hogy ő magyar nyelvszólamokat, magyar nyelvelméleteket fog gyűjteni és folyamodott a magyar tudós-társasághoz.

— Nos? És a magyar tudós társaság?...
— Adott neki száz pengő forintot az útra.

Megbotránkozva kiáltottunk fel:
— Száz pengő forintot!

A barát elmosolyodott.

— Kérem, nem elég szép pénz az? Annyit széles ez országban nem adott volna neki senki. Elég volt az Páter Gegének.

— És aztán mit csinált az a barát? Az a Páter Gegé?

— Páter Gegé kiutazott Moldvába, összejárta a legutolsó talpalattnyi földet, a hol csak magyarokat sejtett. Meglátogatta, számba vette falvaikat, népességök akkori létszámát; áttanulmányozta szokásaikat, nyelvjárasukat, mindenféle viszonyaikat, történelmi hagyományukat és aztán mindezt leírva szépen egy munkácskában, s mint utazásának boldogító eredményével, beszámolt vele a tudományos akadémiának.

— És aztán persze ott el is aludt.

— Nem aludt el, kérem alássan. A Páter Gegé munkácskáját a magyar tudós társaság saját költségén nyomatta ki.

— És azután még sem beszél erről most senki? Nem lett semmi eredménye?

— Mert a publikum aludt el, kérem alássan; nem akadt nagy, tekintélyes hazafi, a ki ezért lelkesedett volna.

— Meg lehet azt a könyvet kapni valahol? — kérdeztek mindketten egyszerre. — Nagyon érdekes lehet!

— A klastrom könyvtárban, valamelyik polcz alján, még a télen is láttam egynehányat

porosan heverni. Küldhetek önöknek egyet-egyét.

S ez volt beszélgetésünk, együttlétnk befejezése.

Hogy az őrnagy megkapta-e a könyvet, nem tudom, de én megkaptam, s kiírom belőle az ide vonatkozó jegyzeteket.

Páter Gegé 1838-ban még 15 plébániában és 70 filiális faluban 70,000 lélek körül talált magyart. Vajjon vannak-e még annyian? Elő is sorolja a plébániákat, a filiákat névszerint egy rovatos lapon:

1. Bogdánfalva 800 lélek. Hidegkút, Fund s más két filia, tiszta magyar faluk, 2000 lélek. — 2. Csutafalva 500 lélek. Filiái oláh falvakban 800 lélekkel. — 3. Forrófalva 1400 lélek. Filiái: Nagy Patak, Paskán, stb.; ezen fiókok lélekszáma körülbelül 3000-re mehet. — 4. Domafalva 800 lélek: Dsidafalva, Tamásfalva, Talpa (hajdani plébánia tizenkét filiával), melyek mintegy 4000 magyar lakossal Román körül helyezvék. Domafalva is 1600 év körül 380 lélekkel Szabófalvához tartozott. — 5. Galacz 100 lélek. Ezen parókiaiban legkevesebb magyarok laknak, de találtakat Fokszánban és más városokban is. — 6. Gorzófalva 800 lélek. Bogáta, Borzest, Doftánfalva, Dománfalva, Fűvész, Guravoj, Herca, Kászón, Pralla, Szalonz, Szőlőhegy, Ujfalva. Vizanta, Völcsök. Filiáinak népszáma többre megy 4000-nél. — 7. Halocset 400 lélek. Miklósfalva stb., melyekben 1000 magyar számlálható. (Halocset talán Halas, mert a Szereth képezte halastavak mellett fekszik.) — 8. Huss 130 lélek. Vasu nyugotra 4 mérföldre Husztól, 300 hajdani magyar családdal. Falcsi: Plébániája lesz, temploma most épül, melyre édes hazánkból is történetek adakozások. A magyarok szaporodnak Bessarabiából is; ezen plébániához 1000 léleknél több tartozik. — 9. Jászvásár 1060 lélek. Kútvar, Sevata stb. filiáisaival szinte 1000-re lehet tenni. — 10. Kalugerpatak, 600 lélek. Bákó, Barátfalva (ma is szabad helység) s Kincsepatak. Terebes hajdan a bákói püspökség jörszága, 300 lélek. — 11. Kleise 550 lélek. Csikfalva, Pokolpataka, stb., melyeknek összes népszáma 3000 lélek. — 12. Préset 600 lélek. Pojána, Drozest, stb. 2000 magyar lélek. — 13. Pusztina 700 lélek: Alsó-Sziró, Berzunst, Bosotén, Drusztulaca, Cságás, Glodur, Moznest, Kománfalva, Oros, Sótázó, Vidrász stb. 5000 lélek. — 14. Szabófalva 1600 lélek; Ankuca, Huszárfalva, Kakasfalva, Kelgyes, Kiczófalva, Lakesfalva, Gyéresd. Hezskófalva stb., melyekben körülbelül 5000 magyar lakos van. — 15. Tatros 700 lélek. Akna, Diószeg stb. mintegy 700 lélek.

Minek beszéljek én tovább erről? A numerusok beszélnek... És ki tudja, megvannak-e még? Ennyien vannak-e még; vagy szaporodtak, vagy fogytak? Vagy elfogytak egészen és beolvadtak ott nyelvben is a román tengerbe, a hol egy-szegény missionárius minorita barát meg nem őriztette velök az édes, régi hazai anyanyelvet.

Elszorul a szívem és szomorúan visszatérek kirándulásomból.

Hogy elfeledtük őket, hogy elfeledte őket mindenki századokon keresztül! S ott hagyta veszni, pusztulni idegen népek kénye alatt. Nem is gondolt rájuk senki.

Telepítették ide boldogot-boldogtalant. Hajlékot, földet adtak idegen, haládatlan népeknek, csak ők nem jutottak eszébe senkinek. Eresztették özönével az oláhok felülről, alulról, minden felől; hozták a rázótot, a sokáczot, a montenegrinust, a klementinust, a svábót, a németet. Hozták mindent, még francziát is, spányolt is. Csak magyart nem hoztak; pedig azt is hozhattak volna; nem köllött volna Ázsiát kódrogni érte.

Nem esoda, hogy Tompa, a honfi fájdalomban, betegségben megtört költő dalolta:

Míg enyémnek más név honából
Felénk vágyik, aiet,
És el van szakasztva tőlünk,
Mint parttól a sziget.
A népek köldös-szöpredeke
Fölkel nyugot felül,
S a téjjel-mézsel patakzó
Síkön meglelepi!

Bevádolom az Árpád-ház uralmát... Nem, nem! II. Gézátnem vádolom. Nem vádolom azt, a ki a Szepességben a műveltséget akarta terjeszteni; nem vádolom IV. Bélát, a ki elküldte Julián barátot az elmaradt magyarokat felkeresni; nem IV. Lászlót, a ki az elmaradt kunoknak adott hazát. Csupán a oligárkhiánkat vádolom egész történelmünkön át, hogy csak jobbágyakat akartak magoknak telepíteni.

Most már késő!

Nem azokat az időket éljük, hogy népvándorlásokat rendezzünk.

Hiszzen szép eszme volt a néhai öreg czeglédi pap, volt országgyűlési képviselő azon eszméje, hogy ezer éves jubileumunkra — majd ha az eljön — föl kellene kutatni mindazon magyarokat, a kik hazánk határain kívül elsősora, de tömegesen élnek Bukovinában, Moldvában, Oláhországban, Bessarabiában; be köllene hoznunk telepíteni, ha még nemzetközi kiegyezés-sel is.

Aztán — így folytatta az öreg pap — megajándékozván őket az igazi hazával, egy nagy várost kellene nekik építeni Pusztaszerezen, az államalkotás legelső helyén.

Egy honalapításnak, honfoglalásnak ez volna a legszebb megünneplése, basonnemű tény az az a hontelepítés, mely a földünk elmaradotknak az igazi otthonot meglátja.

Hadd lennének mi is együtt mindnyájan!

De hát nagy, a kivitelben nehéz, vakmerő gondolat ez. S a szegény öreg papot akkor is kinevették érte.

A FŐUDVARMESTERI MÉLTÓSÁG.

Nem régebben jelentették, hogy Hohenlohe-Schillingsfürst Konstantin herceg elhunytával az uralkodó Liechtenstein Rudolf herceg tábor-szernagyot nevezte ki első főudvarmesterré, egyúttal fölmentvén őt eddig viselt főistállómesteri állásától. Ez alkalomból időszerű lesz a főudvarmesteri méltóságról, melynek szereplésével az udvari életben minduntalan van alkalmunk találkozni, valamint e méltóság történeti fejlődéséről és eddigi viselőiről egyet-mást elmondanunk.

A főudvarmesteri méltóság tisztán udvari hivatal ugyan, vagyis a főudvarmester sem Ausztriát, sem Magyarországot illetően nem avatkozhatik oly dolgokba, melyek intézéséről s az intéző férfiak megállapodásairól a két állam alkotmányai törvényesen gondoskodtak. Ő az uralkodó család házi és pedig első hivatalnok.

Mínthogy azonban az uralkodó udvartartása ma is egységes és csak bizonyos alkalmakra nézve van gondoskodva külön magyar udvari méltóságokról, illetőleg udvari főhivatalnokról: világos, hogy az uralkodó főudvarmestere oly fontos állást tölt be, mely igen sok ponton érintkezik úgy Ausztriá, mint Magyarország állapotainak intézésével.

A főudvarmesteri méltóság csak az újabb korban emelkedett arra a fontosságra, a melylyel ma is bír. A középkorban alig volt az több egyszerű hivatalnok állásnál, melyet gyakran papokkal töltöttek be. Csak az osztrák birodalomnak, mint nagyhatalomnak megalapítója, I. Miksa mellett tűnik föl egy főudvarmester, ez időben Zollern Eijfeldgróf, a ki egyúttal a titkos tanács igazgatója és első birodalmi kamarai bíró volt és a ki alatt mint udvarmester Lupian Gáspár és mint tartományi udvarmester Innsbruckban Liechtenstein Pál szerepelnek (1493). Ez osztrák monarchia ketté választásával V. Károly alatt az udvar élén Croy Vilmos főkamárás (Grand et premier Chambellan), majd utána Nassau Henrik gróf állanak. Ez utóbbi letűntével ez az állás megszünt. Ettől fogva mint a főudvarmester és az udvar ügyvédje, toledói Alvarez herceg szerepel. I. Ferdinánd alatt a vitéz Roggendorf Vilmos báró viseli ezt a méltóságot, a ki 1781-ben született és több ütközetben, majd pedig mint Friesland helytartója szerzett vezetéses érdemeket. Utódja Fels Lénárt Colonna báró volt, régi tiroli család sarjadéka, a ki már 1529-ben Bécs ostrománál nagy nevet vívott ki magának; 1545-ben halt meg és ő utána senki sem volt, a ki a király ezzel a méltósággal felruházhatott volna.

II. Miksa 1566-ban rorani b. Karrach Lénártot (IV. nevezte ki főudvarmesterré. II. Rudolf alatt Dietrichstein Ádám (szül. 1527-ben, megh. 1590-ben) viselte utána a méltóságot. Ez a középkor egyik leglovagiasabb férfia és a tudományoknak nagy kedvelője volt. Nem sokára azonban helyet kellett engednie a császáz egyik bizalmas emberének Rumpff Rudolfnak, a ki a jezsuiták támogattak és a ki a csillagászatnak s az ez időben annyira felkarolt alchimiaának nagy barátja és pártfogója volt. De egy palota-forradalom Rumpft is ledönté méltóságáról.

Bevádolom az Árpád-ház uralmát... Nem, nem! II. Gézátnem vádolom. Nem vádolom azt, a ki a Szepességben a műveltséget akarta terjeszteni; nem vádolom IV. Bélát, a ki elküldte Julián barátot az elmaradt magyarokat felkeresni; nem IV. Lászlót, a ki az elmaradt kunoknak adott hazát. Csupán a oligárkhiánkat vádolom egész történelmünkön át, hogy csak jobbágyakat akartak magoknak telepíteni.

Most már késő!

1600-ban és ekkor Mátyás főherceg *Liechtenstein* Károlyra (szül. 1569-ben, megh. 1627-ben) ruházta e kiváló méltóságot, a kinek főtörökvése az volt, hogy a császár bizalmatlansága és melankholiája által okozott zavarokat megszüntesse és később hathatós segítségére volt magának Mátyás főhercegnek, hogy a trónra kerüljön. 1603-tól 1617-ig *Fürstenberg* Frigyes gróf volt a főudvarmester, ki a drezdai fejedelmi találkozásnál hirtelen jobblétre szenderült. II. Ferdinánd kedvencét, *Eszenberg* Ulrik János grótot, ezen kiváló stájerországi család alapítóját, tette főudvarmesterévé.

Mikor pedig *Eszenberg* 1624-ben meghalt, *Liechtenstein* Gundacker herceg (szül. 1580-ban meghalt 1658-ban) lett utódjává. III. Ferdinánd *Thun* Simon Kristóf cseh grófnak adományozta a főudvarmesteri méltóságot (szül. 1582-ben, meghalt 1635-ben), a ki a törökök és protestánsok elleni háborúkban tüntette ki magát. Ennek utódja *Trautmannsdorff* Miksa gróf lett

fizetését 6000 frtra, mihez még 12,000 frt tábla-pénz járult.

I. József alatt 1706-tól 1708-ig *Salm* Károly Ditrík Ottó herceg működött mint főudvarmester (szül. 1648-ban, megh. 1710-ben). 1709-től 1724-ig *Trautson* János Lipót herceg (szül. 1659-ben, megh. 1724-ben). Ez utóbbit azonban a birodalmi udvari tanács elnökévé nevezték ki és ekkor helyét *Liechtenstein* Antal Flórián herceg (szül. 1656-ban, megh. 1721-ben), VI. Károly nevelője és egyik legbensőbb embere foglalta el, a kiről kortársai feljegyzik, hogy az egész élete lefolyása alatt nem távozott oldalától. 1724-től 1747-ig *Sinzendorf* Zsigmond Rudolf gróf volt főudvarmester (szül. 1670-ben, megh. 1747-ben). 1747-től 1751-ig *Königsberg* Lothár József Dominik gróf (szül. 1673-ban, megh. 1751-ben), 1751-től 1753-ig *Khevenhüller-Metsch* János József gróf (szül. 1733-ban, megh. 1792-ben), majd *Uhlefeld* Antal gróf (szül. 1699-ben, megh. 1769-ben) a főudvar-

bécsi kongresszuson bizalmas barátja volt és korának egyik legnépszerűbb embere, a kit felette kedves modor és jókedv tüntetett ki. 1865-től 1867-ig az ügyeket ideiglenesen *Kuefstein* Ferencz gróf fő udvari marsall vezette, míg nem 1866 július 6-án *Hohenlohe-Schillingsfürst* Konstantin herceg (szül. 1828 szeptember 8-án) vette át a főudvarmesteri hivatalt és vezette majdnem harmincz éven át.

Az osztrák főnemességnek majdnem valamennyi családjából viselte már valaki a főudvarmesteri méltóságot. Erre vonatkoznak II. Ferdinándnak azon dicsőítő versei, melylyel az osztrák főnemesi rendet magasztalja «Nincs párja a földön az osztrák nemességnek», — mondja. A míg a három kö (Steine) és hegy (Berge) áll, nem lehet tönkre soha. A három «Stein» pedig a *Liechtenstein*, *Herberstein* és *Dietrichstein* család; a három hegy (Berg) az *Eszenberg*, *Stahrenberg* és *Werdenberg* nemzetség.

KÁRMÁN JÓZSEF.

KÁRMÁN JÓZSEF EMLÉKOSZLOPÁNAK LELEPLEZÉSE.

— Losonc 1896 május 25. —

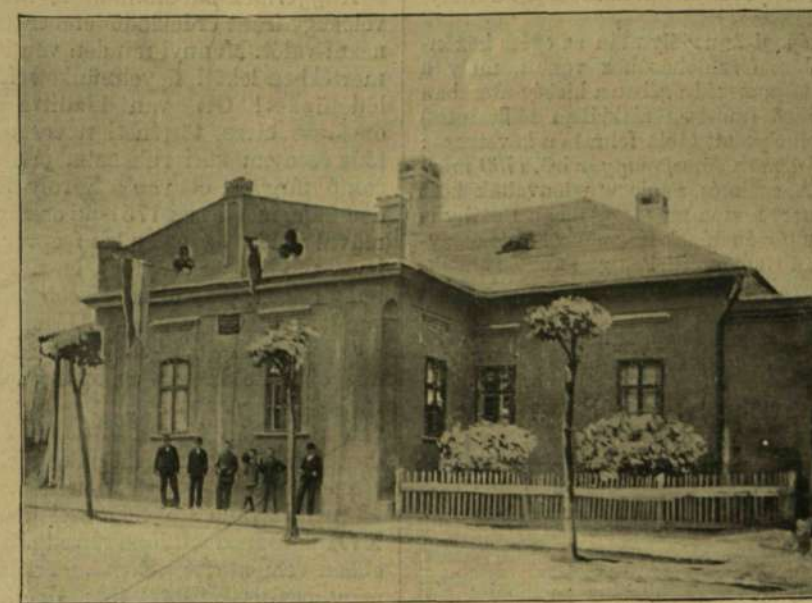
Losonc városa a múlt században egyike volt azoknak a kisebb vidéki helyeknek, a honnan nemcsak a szomszédos környezetre áradt világhossz, hanem országos hatású férfiakat is adott a hazának. Főiskolájából, mely a reformátusoknak áldozatkészsége folytán korán nevezetességre jutott, olyan emberek kerültek ki, mint Béli Mátyás, Hatvani István, a magyar Faust, Ráday Pál, a jeles egyházi költő és a két *Kármán József*, az apa és a fiú. Amaz Losoncban akkor még népességben is első helyen virágzó református egyházközségében elébb lekipásztor, majd superintendens; emez az apa ügyes tollának ihletett örököse, a josephinismus értékes eszméinek magyar alakban való sürgetője; jeles költő és esztéta, a ki mint ilyen, a milieu tanáival, mint kulturpolitikusként a magyar nyelv erejének felismerésével annyira megelőzte korát.

Az ifjabb *Kármán József* iróink között az első, a ki a múlt század kilencvenes éveinek elején egy irodalmi középpont szükségességét hangoztatván, Pestet igyekszik ilyené tenni: ő a magyar prózában Kazinczy mellett első művészebb képviselője s az emberi indulatok és szenvedélyek örvényző mélységének költői rajzolója. Szeretett és szenvedt, hevült a szabad eszméért s a Martinovics zászlaja alá szegődött. Azonban sirjába roskadt, mielőtt politikai eszméiért üldözhetnék, s mielőtt célját megvalósíthatta volna. De a «Fanni hagyományai» és az «Urania» maradványok őrzik nevét irodalmunkban.

Az a *Losonc*, melyben *Kármán* nevelkedett és a mai *Losonc* a társadalom rétegeire nézve lényegesen különbözik egymástól. Amaz a vidéki köznemesség feszke volt, mely Füleknék és Gyarmatnak a török világban való elpusztulása után lassanként *Losonc* felé fordult, mely városnak sajtószertű önkormányzati szervezete volt: úrbért sohasem fizetett, tanácsában pedig korán uralomra jutottak a honorációrok, a mi szintén az intelligencia emelkedésére vezetett. Ennek a virágzásnak, szörnyű véget vetett az 1849-iki orosz pusztítás. De lassanként új élet ütött tanyát a romok között. Nógrád vármegyének híres jelmondata: «Nógrád a közügyert!» sehol sem nyilatkozik a megye területén oly élénken, mint *Losonc* szabadelvű és hazafias közönségében. Mintha még mindig az a szellem pezsegne itt, mely a régi *Losonc* kulturintézményeit a 40-es években megteremtette.

A hamaikból feltámadt kulturintézmények sorában ma is vezérszerep jutott a főiskolának, mely immár egy negyedszázaddal ezelőtt báró Eötvös József kultuszministersége idején az állam kezébe ment át.

Nógrád vármegye közönsége 1888-ban irodalmi versenyre szólított fel a megye területén fennálló tanintézetek ifjúságát: ezen a versenyen a pályadíjat egy *losonci* ifjú — az ez idő szerint már dr. Kovács Zoltán — nyerte el három

Kármányi M. amateur felvétele.

KÁRMÁN JÓZSEF SZÜLŐHÁZA LOSONCZON.

darab arany képében, melyet nyomban fel is ajánlott egy *Losonc*zon állítandó *Kármán*-emlék céljaira. A derék ifjú ezen tette élénk visszhangot keltett *Losonc*z polgárságában és csakhamar végrehajtott bizottság alakult, a melynek legteljesebb tagjai Kovács Ferencz kir. tanácsos és közjegyző az említett lelkes ifjúnak édes atyja, *Gresits* Miksa főgymnáziumi igazgató és *Ambrus* Mór főgymnáziumi tanár voltak. A végrehajtott bizottság elhatározta, hogy a begyűlt összegből hármaz emléket állít *Kármán József*nek: az egyik emléket a főgymnázium homlokzata előtt elterülő Teleki-térre teszi, a másikat *Kármán* sirjára, a harmadikkal (emléktáblával) a költő-filozóf szülőházát jelöli meg. Mind a három emléket elkészült, s a sarkövön kívül, melynek felállítására öszre maradt, kettő már át is van adva rendeltetésének. A főemlék, lanttal és könyvvel díszített obeliszk, melyet *Gerenday* készítetett süttöi magyar kőből, a Teleki-tér bokrai közt emelkedik. Ezt leplezték le pünkösöd másodnapján nagy ünnepélyességgel, a város, a megye és a főváros tudományos és irodalmi köreinek kiküldöttjei jelenlétében.

Pünkösöd másodnapjának délelőttjén *Losonc* és környékének színe-java gyűlt össze a Teleki-téren, hol az ez alkalomra felállított emelvényen a rendező-bizottság által meghívott vendégek foglaltak helyet. A *Kármán*-család részéről ott volt *Kármán* Lajos volt országos képviselő, a magyar tudományos Akadémiát *Ponori* Thewrewk Emil, a *Kisfaludy-Társaság*ot *Hegedüs* István, a *Petőfi-Társaság*ot *Temérdek* (Jeszenszky Danó) képviselte. A megye részéről *Török* Zoltán alispán jelent meg. A szobor előtt a 48-as honvédek állottak kétoldalt, díszmagyar

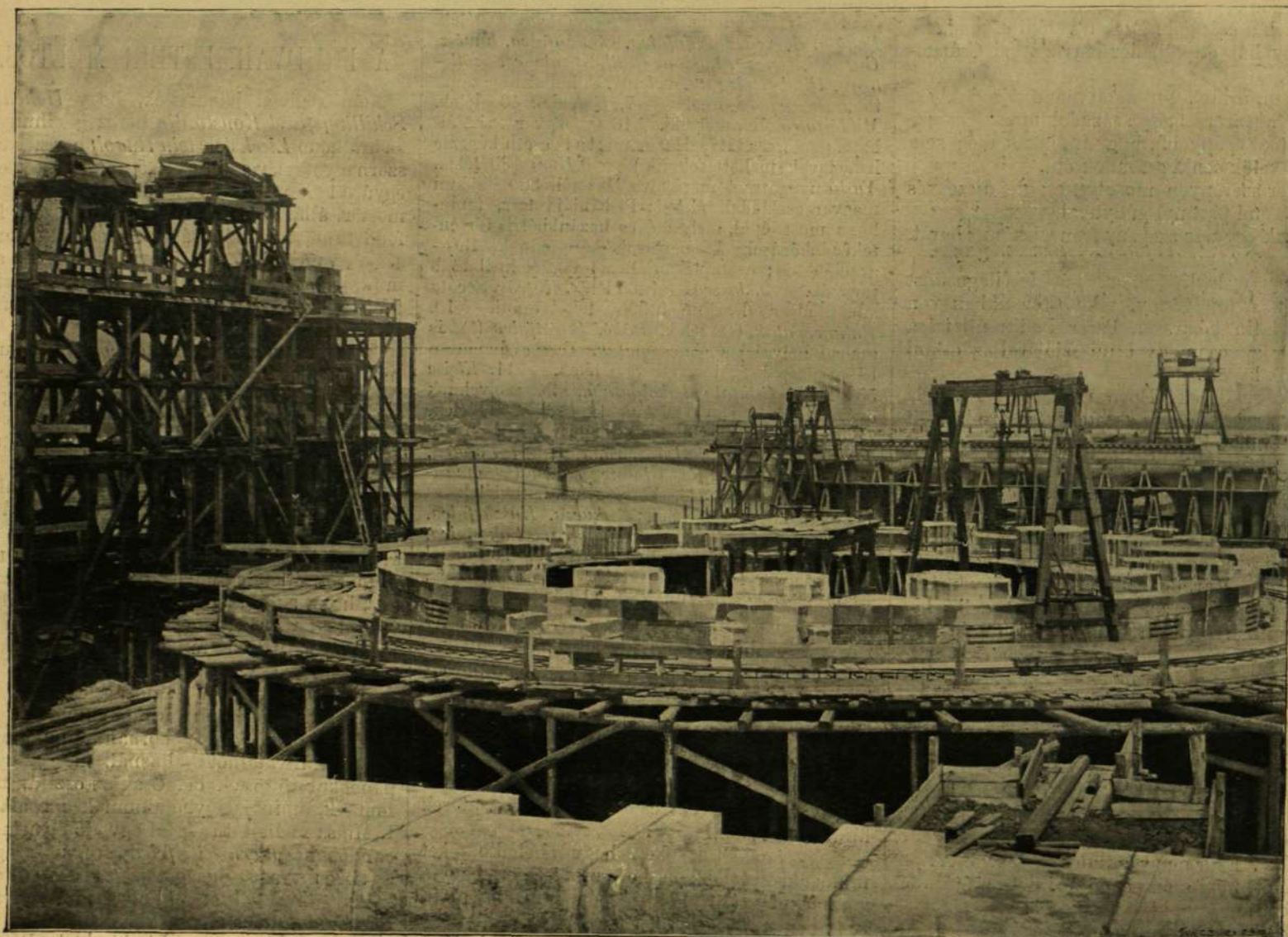
ruhás, pártás leánykák képeztek félkört, majd a bejelentett testületek helyezkedtek el zászlóikkal. A tér többi részeit is egészen megtöltötte az ünnepelő közönség.

A «Hymnus» éneklése után, melyet a főgymnázium ifjúsági énekkara adott elő, *Gresits* Miksa igazgató olvasott fel emelkedett hangú emlékbeszédet. *Gresits* beszéde után a szoborról lehallott a lepel, s *Wagner* polgármester átvette az emléket, majd a fentebb említett kiküldöttek tettek egy-egy babér-koszorút a szoborra, ki-ki lelkes és lelkesítő beszéd kíséretében. Kivülök még a *losonci* hölgyek a főgymnázium tanári kara és ifjúsága koszorúzták meg az emléket, melynek felirata a következő: «*Kármán József*nek, a nemzeti újjáébredés egyik úttörőjének emelte a honfiai kegyelet, a költő halálának 100-ik, amagyar állam fennállásának 1000-ik évében.»

A leleplezett és koszorus emléknél még a *losonci* dalárda énekelt, majd *Latkóczy* Mihály tanár lépett az emléktalapatához és elszavalta «*Kármán József emlékénel*» című alkalmi ódáját, melyet a közönség nagy tetszéssel fogadott; különösen a következő versszaknál:

S hogy im új emberöltő zsong körülünk,
S megjött a nagy, a nemzet-áldomás,
Ott lenn a sirban felelszél a holt is,
Kit követett a lanttal anyai más,
És szíve dobban, mely szegény hazánkért
Annyit remélt és annyi szenvedett,
S mi sejtjük ezt, kik ünnepelni jöttünk,
Mint győz az eszme a halál felett.

Képünk azt a jelenetet tünteti föl, midőn *Latkóczy* Mihály ódáját szavalja az emlékoszlop előtt, melyen a magyar tud. akadémia koszorúja látható. A sikerült ünnepély befejező pontja a «Milleniumi

Steinhans László építész kir. főmérnök fényképfelvétele.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ ÉPÍTÉSE. — A kupola, felhúzó-gépek állványa, éjszakai torony és a főrendek ülésterme 1894 április havában.

(szül. 1584-ben, meghalt 1650-ben), a ki a császár ügy hadjárataiban, mint diplomáciai megbízatásaiban hathatósan segítette, s főleg a vesztfáliai béke megkötésénél főszerepet vitt. Ő utána *Auersperg* János Weikárd vitte a főudvarmesteri teendőket, kinek családja Nagy Károlytól származtatja magát, és 1653-ban birodalmi hercegi rangra emeltetett.

I. Lipót *Portia* János Ferdinánd friaulai grófra ruházta a főudvarmesteri méltóságot, majd pedig a svédiek legyőzőjére, *Lobkowitz* Venczel Ferencz Öszéb grófra (szül. 1609-ben, meghalt 1677-ben). *Lobkowitz* egyike volt kora leggyűlöltebb embereinek; fenhéjazó gúnyos modorával rendkívül sok ellenséget szerzett magának a társadalom minden osztályában. Mégis csak 1674-ben sikerült ellenségeinek őt megbuktatni. Ekkor *Lamberg* János Miksa gróf lép helyére (szül. 1608-ban, meghalt 1682-ben), kinek utódja ismét *Dietrichstein* Ferdinánd herceg lett (szül. 1636-ban, meghalt 1690-ben). Ez nyolcz évig töltte be a főudvarmesteri székét és ekkor *Harrach* Ferdinánd Bonaventura grófnak adta át (szül. 1637-ben, meghalt 1706-ban), *Harrach* gróf alatt emelték föl a főudvarmester

mester, a kinek utódja *Trautson* Vilmos János herceg (szül. 1700-ban, megh. 1775-ben), míg aztán 1776-tól 1782-ig *Schwarzenberg* József herceg (szül. 1722-ben, megh. 1782-ben) következett, kinek nevelését VI. Károly császár maga vezette, miután a herceg atyját egy vadászat alkalmával véletlenül halálosan megsebezte. Ez időben mint második főudvarmester *Sternberg* Ferencz Fülöp gróf szerepel.

II. József *Stahrenberg* György Ádám herceget nevezte ki első főudvarmesterré (szül. 1724-ben, megh. 1807-ben). 1807-től 1827-ig *Trautmannsdorff* Ferdinánd herceg (szül. 1749-ben, megh. 1827-ben) tölti be a főudvarmesteri helyet s a kinek különösen a bécsi kongresszus napjaiban volt nevezetes szerepe.

Ferdinánd császár uralkodásának utolsó ideje alatt a főudvarmesteri állás üres volt és csak ideiglenesen látta el annak teendőit *Colloredo* Rudolf herceg, a kit később a főkamrás, *Dietrichstein* Móricz gróf váltott fel e helyen. Csak I. Ferencz József királyunk trónraléptével töltetett be újra a főudvarmesteri méltóság *Liechtenstein* Károly herceggel (szül. 1790-ben, megh. 1865-ben), a ki Sándor orosz csárnak a

Montenuovo Alfréd herceg, a ki most elfoglalta az udvari marsalli méltóságot, mely az udvari méltóságok rangsorában mindjárt a főudvarmester után következik, magával az uralkodó házzal is rokoni viszonyban áll, lévén ő leszármazója annak a *Montenuovo* (Neipperg) hercegnek, a ki Mária Lujzának, I. Napoleon elvált neijének a második férje volt.

EGYVELEG.

* Halálhírt egy nemzetre. A spanyol inquisitio 1568 febr. 16-án halálhírt adott ki *Hollandia* összes lakosságára, egy pár külön megnevezett egyén kivételével. A nevezetes ítélet tíz nappal később II. Fülöp helybenhagyta s *Alba* herceget küldte ki a három millió ember kivégzésére. A herceg az első három hónap alatt 1800 embert öletett meg s később legalább tízszer ennyit, nem is számítva az ostromokban s csatákban elesetteket.

* Óriási teher az amerikai Egyesült-Államokra a nyugdíj. 1889-ben 489,725 egyén kapott 180 millió forint nyugdíjat és évi járadékot, 1893-ban már 966,012 nyugdíjazott volt, kik 317 millió forintot kaptak a közpénztárból egy év alatt.

Éder Gyula amateur fényképe.

KÁRMÁN JÓZSEF LOSONCZI EMLÉKOSZLOPÁNAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE MÁJUS 25-ÉN.

hymnus» volt, melyet az állami tanítóképző Gönczy-köre adott elő.

A tulajdonképeni ünnepély után az egész közönség Kármán József szülőházához vonult, mely a főgymnázium tőzsomszédságában a kisbég-utcában van. Az egyszerű (mostani alakjában földszintes) ház falában elhelyezett tábla felirata a következő: *«Itt született Kármán József magyar író, 1769 márczius 16-án.»* A születés napja a jelen voltak közt vitát keltett, mert hiszen még legújabb Beöthy is Képes Irodalomtörténetének Kármánról írott esszéjében hol 14, hol 19-ét említi. Pedig a losonczy emléktábla adata a leghitelesebb helyről, az anyakönyvből van kiejegyzve.

Dél volt, mire a leleplezés ünnepélye véget ért, utána 250 terítékű bankett volt a májusi tenyészet szépségében pompázó losonczy fürdőben, hol a fővárosi vendégek lelkes ovációk tárgyai voltak és a felköszöntök egymást érték.

AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

V.

A kereskedelem; pénz- és hitelügy pavillonja; régi mértékek, középkori pénzváltó bolt, a h. e. takarékpénztár 1840. évi felszerelése. A gyermek-pavillon. Békési és kalotaszegi szoba. Kitömött állatesoportok.

A főapun belépve s a hidon áthaladva, jobb kéz felől mindjárt szemünkbe tűnik egy nagy épület: a kereskedelem, pénz- és hitelügy pavillonja. Az első látogatások alkalmával a legtöbb ember elmegy mellette s keres valami más érdekesebbnek tetszőt, mert azt hiszi, hogy itt holmi száraz táblázatoknál, kimutatásoknál egyebet egy sem láthat. Pedig éppen nem így áll a dolog, mert van biz itt annyi mindenféle nemcsak tanulságos, hanem érdekes látnivaló is, hogy győzzük végig nézni! Ott látjuk a letűnt idők régi mértékeit természetben, a híres pozsonyi mérőt, a csebet, kantát, pintet, köblöt stb., a melyeket a mai nemzedék már legfeljebb hírből ismer, ott van egy régi város hítes írmérete, mely több mázsák köből van kifaragva, nyilván azért, hogy azokban a mozgalmas időkben valamiképpen lába ne keljen. Az egyik falra ki van szegezve egy hatalmas pallos tartó fakar is, mely hajdan a vásári pallosjogot jelképezte, nyomtatékosan intvén a gonosz szándékuakat, hogy itt tanácsos lesz a tulajdonjogot tiszteletben tartani, mert különben könnyen megrövidíthetnek egy fejjel az embert.

Látunk aztán egy középkori pénzváltó boltot, hol életnagyságú viasz-alakok, korhű öltözetben végzik az akkor oly fontos műveletet. Egyeb kereskedelmi ügylet lebonnyolítását is hasonló viasz-alakok teszik szemléltetővé: a falu előjárója előtt ravasz képű, czifraruhás görög — az akkori idők bankárja — néhány arany és ezüst pénzt olvas le a komolyan ott ülő, vörös ködmönös bíró asztalára, kölcsönképen annak a szegény embernek a számára, ki az asztal másik sarkán aggodalmas arccal huzva oda keze keresztvonását a kontraktusra.

A ki nem tudja, hogy miképp szokták hosszú útra a tengerentúli árat, a kávé, citromot s más efféle csomagolni: itt természetben mind megláthatja; aztán valamennyi fajtáját a nevezetesebb kereskedelmi cikkeknek, melyekről valaha csak hallott vagy olvasott; szintén ott vannak hazai leghíresebb áruházaink kicsinyben, de azért teljesen hű utánzatban szemünk elé állítva.

Rendkívül érdekes annak feltüntetése is, mennyire haladt nálunk az utóbbi évtizedekben a pénz- és hitelügy, a legszerényebb kezdetekből a mai szédítő nagyságra számokig. Ki van állítva egy szobácskában a most oly óriási forgalmi «Hazai első takarékpénztár» összes eredeti felszerelése, bútorzata az 1840-ik évből, midőn t. i. működését megkezdte. Az egész felszerelés, a kis üttöt-kopott falú szobácskában a következőkből állott: két egyszerű íróasztalka, három hasonló faszék, egy kis mering, két kép, egy fafogas, hat rézgyertyatartó, vékony fagygyertyákkal, tíz üzleti könyv, pár kalamaris, egy madzagon lógó naptár és a mi legfőbb: egy kis láda, mely akkor Wertheim szekrény gyanánt szerepelt. Az egész felszerelés belekerülhetett vagy 40—50 forintba. Az egyik üzleti könyvbe, bizonyos jól eső büszke önértéssel jegyezte be az akkori pénztárnok: «Az intézet tulajdona 1840-ben 3248 forint 57 krajczár. Hej ha tudta volna, hogy ez az összegecske 1895-ben 201.060,643 forint 95 krajczárra növi ki magát!

A gyermek-pavillonban is nemcsak a nevelésügy iránt érdeklődő ember talál sok megnézni valót. Mennyi minden van itt, a mi nagy mértékben lekötötte figyelmünket, felkelti érdeklődésünket! Ott van kiállítva sok, később országos híre, történeti nevezetességre jutott főúr csecsemőkori ruházata, játékszere és hasonló tárgyak, ott van a Károly főherceg kardcsákája, melyet az 1751-iki országgyűlés alkalmával viselt, az egész kis fegyver csappal sem hosszabb két arasznyinál, ha t. i. nem valami nagy araszt, csak olyan kisebb félt, bakaraszt gondolunk. Ott van a II. József császár gyermekkori puskája is, mely már a kardcsákánál nagyobb, de bizony aránylag nem sokkal, ki van hányva arannyal szépen s takaros kova van a sárkányába szorítva. Azt a keresztelő medencét is szemléltethetjük, melyben valaha József nádort megkeresztelték, valamint a Morosini Francesio velencei doge bölcsőjét a XVII-ik századból. Nem mondhatjuk róla, hogy ebben «ringatták» a dogét, mert biz ez a bölcső négy lábán szilárdul áll; alakja olyan, mint valami mostani fürdőkád, alapszíne zöld, gazdag aranyozással. Látunk itt egy 120 éves játék babát is, mely meglepő jó karban maradt fenn valamelyik főúri család gyűjteményében, csak éppen az orra hegye kopása mutatja, hogy nagy kedvességben lehetett annak idejében.

Ugyanítt láthatunk szobaberendezéseket is különféle vidékekről. Így pl. a békési és kalotaszegi szobát. Az előbbi bútorain uralkodó a kék szín s jellemző benne a roppant párnahalmaz, mely a csinos mennyezeti ágyat egészen megtölti, míg a kalotaszegi bútorzat alapszíne ezüst-kék, sűrűn borítva piros, zöld, sárga alakokkal. Gyönyörű varrottások is vannak e szobában elhelyezve, melyeket Gyarmathy Zsigáné ajándékozott.

A közművelődési- és sajtópavillonban, különösen a dr. Madarász Gyula valóban remek kitömött állatesoportjai lepik meg a szemlélőt. Hazai állataink vannak itt egyes csapatokban, életmódjuknak megfelelő helyzetben élnek állítva. Zöldelőt vetésben ott sátoroz egy hatalmas him tüzök, míg a nő csendesen ülve gyönyörködik hatalmas férje dőlő mozdulataiban, körülük pedig a tüzök-ivadék élvezi a nyári nap melegét. Gyönyörű a vízi madarak csoportja. Ott szaladgál, bogarász a tömördek, kisebb nagyobb sneff a porondon, a nádi veréb fészket csinálja, a vadruca apró fiait a hátára szedi, puha fészkből, mely nádszára van erősítve, apró mocsári egér kandikál kifelé. Másutt a halálmadarat látjuk egy odvas fában egész családja körében, majd meg fecskefészket, melyet a tavasz eme hirnőkei, szokásukkal ellenkezőleg, egy vadszölgő lecsüngő indájára építettek. Alig győzünk eme kedves csoportok nézésével betelni s ha késősen vetődünk be, bizonyosan itt ér a záróránt jelentő harangzúgás, mely aztán kifelé szólít bennünket.

De még jövet is megállít bennünket a horvát kiállítás előtt egy tíz öles hosszúságú szlavoniai tölgy törzse, melynek a közép átmérője 130 centiméter, ha pedig ölle vágának, nem kevesebb mint 24 köbméter fát adna ki. Milyen óriási lehetett ez, midőn roppant lombjai ott zúgtak a rengetegben!

Szivos Béla.

ŐS-BUDA.

A számtalan látványosság közt is, melyekben Budapest az időszerű részünk lehet, érdekességénél fogva kitűnik «Ős-Buda» vagyis azon épületesoport, mely a kiállítás tőzsomszédságában emelkedik s a budai vár egy részét úgy állítja elénk, a milyen az a török világban volt, a mennyire t. i. ezt a fennmaradt rajzokból, adatokból s leírásokból meg lehetett állapítani.

Vedlett várfalak, itt-ott bástyákkal, tornyokkal tarkítva, veszik körül a nagy területet s az egész valóban olyan benyomást tesz ránk, mintha valamely középkori török városban járnánk-kelnénk s hogy a család még nagyobb legyen, az igazgatóság vagy száz törököt is hozott ide, kikkel a vár utcáin, terein, minden lépten-nyomon találkozunk.

Egyik képünk, melyet most bemutatunk, Ős-Buda néhány bástyáját és tornyát mutatja, meg azt a roppant nagy fahidat, melyen át a kiállításból ide át lehet jutni.

Másik képünk a gyönyörű mecsetet ábrázolja, melyben az itt levő törökök naponta rendes isteni tiszteleteket tartanak s hol az üvöltő és tánczó dervisek végzik sajtóságos ajtatoskodásukat. A mecset karcsú tornyának erkélyén ott látjuk a műezint is, a ki óránként el szokta síralmas, messze zengő hangon énekelni: egy az Isten és Mohamed az ő prófétája! A mecset előtt oszlopos kút van, melynél a jámbor moslimek vallásos mosakodásukat végzik.

AZ EZREDEVI ÜNNEPÉLYEK.

Az ezredeves ünnepélyek igazi nagyhatét dják most. A főváros újra felöltötte teljes díszét, itt van ismét a királyi udvar, a diplomáciai testület, az ország ifjusága, mely a tornaversenyekre érkezett, és annyi sok idegen.

Ezerek vonulnak át Budavárára, a szent korona megtekintésére, mely ott van elhelyezve most a koronázó templomban. Az ezredév legnagyobb ünnepe lesz, mikor fényes körmenetben, országos bandérium kíséretében viszik el az új országházba, melynek első ülésén ott lesz a magyar államiség jelvénye, Szent István koronája.

A korona és koronázási jelvények közszemlére tétele. A koronát és koronázási jelvényeket e hó 5-ikén reggel a megfelelő ellenőrzés, a koronőrök jelenlétében vették ki szekrényökből, s reggel 9 órakor átvitték a Mátyás-templomba, hol június 8-ikáig maradnak, mikor fényes kíséretben nagy pompával viszik át az országházba, az országgyűlés két házának ülésére. Jelen lesznek a főherczek, a főherczegnők. A kíséret, a lovas bandériumok innen visszavizik a koronát és jelvényeket a királyi lakba, a hol ő felsége a hódoló küldötségeket is fogadja.

A Mátyás-templomban e hó 5-ikén csak belépti jegyekkel nézhetni meg a koronát, e hó 6-7-ikén azonban a nagyközönség is megtekintheti. A herczegprímás elrendelte, hogy e hó 5-ikén reggel 9 óráról 10-ig, a meddig a szent korona átvitele tart, a főváros katolikus templomainak összes harangjai zúgjanak. A Mátyás-templomban, mikor a koronával a templom elé értek, megszólalt az orgona s az énekkar az «Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga» kezdetű himnuszot énekelte. Délelőtt 11 óráról 12 óráig tizenkét régi magyar egyházi éneket adtak elő magán és vegyes szólamokkal. Június 6-ikán, szombaton és vasárnap a szent korona kitételénél ismét régi magyar éneket adnak elő. Este kilenc órakor mind a három napon a templom Mátyás tornyának erkélyén a 86. gyalogezred zenekara játszik hat-hat régi magyar éneket.

Az országgyűlés első ülése az új országházban. Az országgyűlés két házában június 8-iki ezredeves ünnepi együttes díszülésén a képviselőház részéről Szilágyi Dezső elnök, a főrendiház részéről Károlyi Tibor gróf alelnök fog elnökölni. A jegyzői tisztelet a képviselőház részéről Molnár Antal, a főrendiház részéről Gyulai Pál jegyzők fogják végezni.

A diplomáciai kar a június 8-iki ünnepélyen teljes számmal jelen lesz. Magából Bécsből a diplomáciai karhoz tartozó 70 személy érkezett Budapestre.

Az egyetemi ifjuság ünnepe. A budapesti egyetemi kör évek óta tervezte, hogy díszes, új zászlót fog felavatni a millennium esztendejében. Június 2-ikán szép ünnepélyvel történt ez meg.

Az ünnepély első része az egyetemi templomban ment végbe, hol előkelő közönség jelent meg, közte Wallacis Gyula közoktatásügyi miniszter, Bedő Albert államtitkár s közelünk kitünőségei, a kik a zászlóanya, gróf Wenckheim Frigyesné körül csoportosultak. Vaszary Kolos bibornok herczegprímás fél tizkor jött meg s rövid mise után megállította a zászlót, a melyet diszruhába öltözött ifjak tartottak a tédelő zászlóanya előtt. A zászló nagyon szép, hatalmas ércrudon lengő piros, fehér s zöld színű nehéz selyem. Az egyik oldalán Magyarország címere művészi hímzéssel kivarrva, a másikon Szent Mária képe, alatta ezzel a felirattal: «Isten, király, haza.» Beszentelés után a herczegprímás szép beszédben buzdította az ifjuságot isten, a haza, a tudomány szeretetére. Végül a következő fohással szentelte föl a zászlót:

«Lobogj magasan, maradj mindig oly tiszta szepeltelen és sérthetetlen, mint az a nagy eszme, a melynek szolgálatába felavatattak. A körülöttd sorakozók imádják, féljék az Istent; melyen hódolón tiszteled, szeressék a királyt, a hazát, a nemzetet őszintén, lángolón.»

ŐS-BUDA KAPUJA AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁS MELLETT.

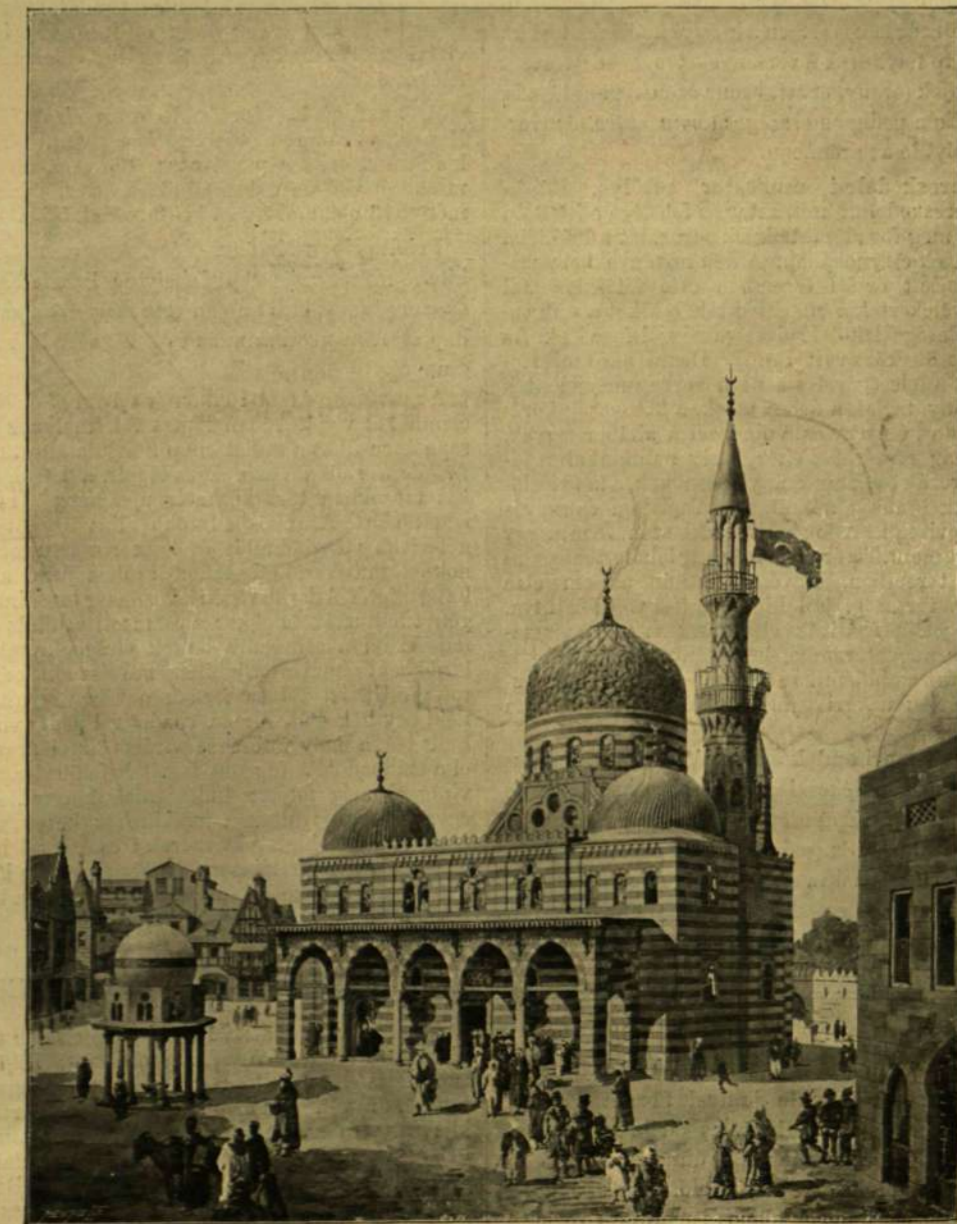
A beszéd után Wallacis miniszter a király nevében verte be az első szöveget a zászló rudjába, majd József főherczeg nevében Forinyák Gyula táborsernagy a másodikot s Vaszary Kolos herczegprímás, gróf Wenckheim Frigyesné a zászlóanya s még több notabilitás vert be szöveget.

Az ünnepély a Vigadó termeibe vonultak az új zászló alatt. Itt ment végbe az ünnep második része. A nagy terem a szorongásig megtelt.

Az egyetemi kör elnöke, Pálffy Ferenc mondott lelkes megnyitó beszédet. Majd Lengyel Béla rektor szöveg, aztán Beöthy Zoltán tanár gondolatgazdag beszédét követte a zászlóról, mely emlékeztet a legregibb egyetemi zászlóra. Az alatt a zászló alatt 300 pécsi tanuló halt meg a hazáért Mohácsnál. De az ifjuság zászlaja nem vészett el, néha egyetlen megmaradt zászlóból fűzték. Lobogni fog tehát ez a zászló a jövőben is. Ebben bizik és inkább a kötelességekről szól, melyek a zászlóval szemben az ifjuságra várnak. A zászlót meg kell érteni, de ne értsék félre jelentőségét. Nem a harcra, de a nemzet haladásának zászlója legyen, — harci csak akkor, ha észszel és munkával nem lehet győzni. Jelentse azt, hogy itt vagyunk, itthon, élünk és dolgozunk.

A hosszas előzések után gr. Apponyi Albertre, az egyetem dísz-doktorára került a sor. Intette az ifjuságot, hogy a zászlóban ismerje föl a nemzeti egység megvalósítását. Nehéz idők következnek. A nyugat vagy nem fogja fel azt, hogy mi vagyunk az ő haladásának védőbástyája, vagy ha felfogta, félreértette. Ezt a félreértést aztán felváltotta annak az igazságnak felismerése, hogy Magyarország hivatását csak mint önálló magyar állam töltheti be. Ha van a most lezajló ünnepnek valami politikai jelentősége és nemzeti haszna, ez az, hogy Magyarországnak ez a joga, állami létének jogosultsága soha nagyobb és világra szólóbb elismerést nem nyert, mint ez ünnepségek alatt. És hogy ez a fény kitört a felhők közül, ennek az érdemnek oroszlan-része a felséges uralkodó. De az uralkodó és a dinasztia látja azt is, hogy mit és mennyit ér a magyar nemzet. Megértheti minden pillanatban, hogy mit ér a nemzet, mint önálló magyar nemzet. Ha nem így volna, akkor is teljesítenénk törvényes kötelességünket; hűségben ingadozva talán, de így, a mint a nemzet és királya összeforradt, láthatja a dinasztia, láthatják odaát is, hogy a monarchia keleti oldalán egy egységes magyar állam áll, a mely erős, mint a szikla, a melyre évezredek épülhetnek. A zászlószentelés ünnepe egyúttal a fogadalmak napja. Fogadják meg, hogy bárhová szólítaná is a sors, vezércsillagunk az a nagy, magaslatos hivatás lesz, melynek teljesítésénél minden magyar ifju azt mondja: «En vagyok a magyar nemzeti önállóság egyik része!» Nagy tetszés fogadta a beszédet, melylyel az ünnep is véget ért.

Az ország ifjusága Budapesten. A magyar tanuló ifjuság e hó 2-ikán és 3-ikán tartotta tornaversenyét a Stefánia-út mellett berendezett óriási verseny-téren. Az ország minden közép-iskolájából érkeztek tornász ifjak, a torna-tanárok vezetése mellett, de jött velök több tanár is. Négyezernyelcszáz ifjú gyűlt össze a fővárosba. El lehet mondani, hogy az ország ifjusága volt az, a jövőndő értelmiségének java, szép, egészséges ifjak, kiket jól esett látni. Elhelyezésekről a közoktatásügyi miniszter és a városi hatóság intézkedett. Szállásul az iskolákat alakították át, a hol az iskolai évet már május végén részint befejezték, részint több napra terjedő szünettel szakították meg. Az ifjak iskolák szerint különböző színű és szabású tornász ruhába öltöztek, kokárdás jelvényekkel. A város képét a sok egyenruhás ifjuság egészen átalakította, fölvidította. Lépten-nyomon mindenütt találkozunk velök, s a közönség örömmel szemlélte a vidám, eleven csoportokat. Trombitásos és dobpergés mellett jártak ki a versenyterre a gyakorlatokra; jun. 2-ikán pedig igazán megragadó látvány volt, mikor az egyes iskolák csapatai a város különböző részéből indulva, lengő zászlók alatt, dob és harsona mellett gyűltek össze a Károlyi-ka-

AZ ŐS-BUDAI MECSET.

szárnya udvarán, s onnan katonás rendben vonultak ki az Andrassy-úton, Stefánia-úton a versenyterre. Mindenütt nagy közönség sorakozott, s ellett a szép látványval, örömmel köszöntötte az ifjuságot, mely az egészséges s erő önértében dőlezen haladt el hosszú sorban. A legzászlásabbak vitték a zászlókat és a táblákat, melyekre az iskola neve volt felírva. Minden csapatnak volt trombitása, dobosa, néme-lyeknek kettő is. Némelyik csoport magával vitte tornázó szerzeit is, buzogányt, vas rudat, súlykot, póznát, régi gerundiumokat. A menet alig tudott kibontakozni a Károlyi-kaszárnyából a nagy közönség miatt. Fél órába került, míg a festői csapat elhagyhatta a kaszárnya udvarát. Előli honvédeknek játszott, közben még három katonai zenekar. Vidám kedves látvány volt ez a napsütötte utcákon, s a közönség kíváncsisággal olvasta a táblákról, hogy melyik iskola halad most el előtte. Ezalatt az amfiteatrális nézőhelyre épült óriási verseny-téren összegyűltek a miniszterek, az előkelőségek, s mikor az ifjuság első csapatai megérkeztek, akkor érkezett meg a király is, kinek díszes páholy volt állítva. Ő felsége onnan nézte az ifjuság seregének bevonulását, s nem egyszer fordult Wallacis miniszterhez, hogy kifejezze tetszését. Az ifjuság 24 rendben helyezkedett el az arena porondján, s mikor mindnyájan ott álltak a királyllyal szemben, harsányan hangzott föl: «Éljen a király.» A sipkákat magasra emelték, a katonai zenekar játszott, nem sokára pedig a magyar himnusz éneke töltötte be a léget: «Isten áldd meg a magyart.»

A király meghatottan mondta környezetének: «Ez gyönyörű volt.» Aztán taps zúgott, a zászlóvivők a király elé álltak, meghajtották a lobogókat. Pár perc múlva kezdődtek a tornászások, előbb a szabad gyakorlatok. Szinte taktus szerint mozgott az egész nagy, színes tömeg. A látvány szintén megragadott mindenkit; a király tapsolt. Aztán következtek a többi tornászások, különböző szerkekkel. A király ekkor lement a páholyból a porondra, s ott nagy élénkséggel kérdézősködött a verseny

A HADITENGERÉSZETI KIÁLLÍTÁS AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSON.

intézőtől, Walliss minisztertől. Harangszóra csoportosult az ifjuság a rendgyakorlatokhoz. Az egyes iskolák igazán meglepő ügyességű gyakorlatokat mutattak be. Majd a versenyek következtek, futás, súlydobás, rúdugrás. Ezt a király ismét a páholyból nézte. Feltűnt ő felsége jó kedve. A győzteseket társaik vállukra kapták s diadalmenetben vitték körül. A szép ünnepet ismét himnusz elénekelték. Fejezte be, s a király elítélése. Ő felsége még végig nézte a csapatok elvonulását s csak mikor a porond kiürült, akkor távozott. Walliss miniszter megköszönte, hogy ő felsége jelenlétével emelte az ünnepélyt. A király a miniszternek kezét nyújtva így szólt: *«Valóban páratlanul szép látványos felvonulás volt. A fiúk nagyon jól tartották magukat. Igen meg vagyok elégedve. A király kocsija körül álló előkelő közönség lelkes. Éljen a király! kiáltásba tört ki.* Másnap folytatták a versenyeket s ekkor történt meg a díjak (arany, ezüst, bronz érmek) kiosztása is. E hó 4-ikén pedig az országos torna szövetség versenyé folyt le az arenában.

A kereskedelmi miniszter estélye. Dániel Ernő kereskedelmi miniszter és felesége e hó 3-án kezdték meg fogadó estéknek sorozatát a kiállítási ünnepélyek csarnokában. A déli növényekkel pazaron díszített óriási teremben este fél kilenctől fogva gyülekeztek a meghívottak, a kiket a miniszter és felesége lekötélő szívességgel fogadtak. Az első érkezők közt volt Bánffy Dezső báró miniszterelnök a feleségével s azután sorban megjelentek a kormány tagjai, a delegátusok, a katonaság köréből Zsoldos, Ghyezy és Vojnárovics altábornagyságok, a főpapság részéről Felér Joly pannonhalmi főapát, Firczak és Szemrecsányi püspökök, a képviselőház pártkülönbség nélkül, s az irodalom és művészet képviselői. A meghívottak száma mintegy kétezerre ment. Tíz óra felé már alig lehetett mozogni a nagy teremben. Kétszáz év után az emeletre vonult a társaság, hol hideg buffet volt felállítva. A vendégek a frissítők elfogyasztása után visszamentek a nagy terembe, hol élénk társalgás folyt. Ejjéle járt az idő, mikor a társaság oszladozni kezdett. Zene az udvari gyászra való tekintetből, nem volt.

A pusztaszeri emlékoszlop. A pusztaszeri pusztán állítandó emlékoszlop alapkövének letétele e hó 27-ikén lesz, népünneppel összekötve. Csongrád vármegye 10,000, Szeged 2000, Hódmező-Vásárhely 1000 forint járul az ünnepély költségeihez. A pusztaszeri emlékoszlop az államnak 80,000 forintba kerül. Az ünnepélyen dalárdák énekelnek, bandériumok kivonulnak s a honvédeknek játszik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle júniusi füzétét Vargha Gyula «Ezerév» című hazafias ódája nyitja meg, melyet a Kisfaludy-Társaság ünnepélyes ülésén nagy tetszéstől kísérve adott elő. Szabó Jenő, a hazai közlekedési ügyek alapos ismerője, «Közlekedési ügyünk a második évezred küszöbén» című

tanulmányos dolgozatot írt. A füzet további közleményei:

Heller Ágost «Visszahatások a materialismus ellen a természettudományokban» című dolgozata; Grósz Emil cikksorozatát kezd a külföldi egyetemekről, Körösi József pedig «Magyarosodás és eltörsodás Nyitra megyében» cím alatt több adattal bizonyítja, hogy bizony még mindig lassan terjed a magyarosodás a felvidéken. Gyulai Pálak az orsz. nőképző egyesületben Veres Pálné fölött tartott emlékbeszédét is közli e füzet, továbbá «Shakspeare mint tragikus» című dolgozatot, melyet Ten Brink után németből Pallagi Gyula fordított. «Maroise ur karácsonya» ezimen francia elbeszélést kapunk (Theuriet után fordította Kovács S. János). Endrődi Sándortól «Tó és patak» című költeményt; végül «A falu rossza» eredeti új opera ismertetését E. L.-től, s «Nyit leveleket a szerkesztőhöz» Pauler Gyulától és Wolf Györgytől, kik a magyarok első hittérítői fölött vitáznak. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára félre 6 ft.

A honfoglalás története cím alatt Marczali Henrik, az ismert történetíró és egyetemi tanár egy kis füzetét írt a nép számára. Röviden, de tartalmasan és világosan beszél el a nagy történeti eseményt 16 oldalon. Ára a kis füzetnek 5 kr.

Prielle Kornélia ünnepélye. A nemzeti színház kitanú művésznője, Szerdahelyiné Prielle Kornélia asszony június első napján érte meg 70-ik születésnapját. A nemzeti színház és közönsége is megülte e napot.

A művésznő Almási Tihamér «Arany lakodalm» című kis vígjátékában lépett föl, melynek főszerepe épen illett a születésnap hangulatához. A mint Prielle Kornélia a színpadra lépett, a közönség lelkes tapsokban tört ki, mely újra meg újra megismétlődött. Azonközben több mint tizenöt szebbnél szebb virágokrétát és koszort nyújtottak át neki. A művésznő alig tudott szóhoz jutni a meghatottságtól. A darab végén a közönség tapsaira a függőny felhúzták és ekkor a nemzeti színház összes művésznői a színpadra léptek virágokrétákkal a kezökben, a melyet a jubilans művésznőnek átnyújtottak. Ujházi Éde a férfiak nevében nyújtott át neki egy bokréttát. A színórpadláról pedig virágosó hullt alá, a mely valóságos virágözönrel árasztotta el a színpadot. A függőny ismételt felhúzása után a virágosó még folyton hullt, mialatt a művésznők egymás után járultak a jubilanshoz, kezeit, arczát, homlokát a hódalat és szeretet csókjaival borítva el. A művésznő halálját meghajással fejezte ki. Előadás után a nemzeti színház művészi kara bankettet adott a művésznő tiszteletére.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia június elsőjén tartott ülésén, melyen Zichy Antal elnökölt, Tefly Iván ismertette Ruszomilosz Athanasz athéni egyetemi tanár könyvét, melyben tiltakozott a Parthenon kijávitása és széptése ellen. Tefly nem ismeri el helyesnek a görög író felfogását. Radó Antal értekezést olvasott föl az ifjabb Michel Angelo Buonarrotiról, a XVII-ik század egyik érdekes olasz írójáról, a kit az irodalomtörténet eddig kevés figyelemmel részesített, mert munkáinak csak csekély része

jelent meg, míg a többi ma is egy családi levéltár bájosan hozzáférhető zugaiban hever. Radó értekezése érdekes világot vet a XVII. század elejének florencai irodalmi életére, a Medicieknek az írói körökkel való összeköttetéseire és különösen az akkortóljt Florenzben virágzó akadémiákra.

A népoktatási kör jubileuma. A budapesti népoktatási kör a megyeház közgyűlési termében május 31-ikén tartotta huszonöt éves jubileumi ünnepi közgyűlését. Az ülésen megjelent Zsilinszky Mihály közoktatásügyi államtitkár, Türr István tábornok, s még számosan.

Rakovszky István, a kör elnöke üdvözölte a megjelenteket és lelkes szavakban emlékezett meg Türr István tábornoknak, a kör tiszteletbeli elnökének érdemeiről. Utána Türr István szólott és hangsúlyozta, hogy a népoktatási körnek fontos hazafias feladata a felnőttek oktatása és amaz elvnek terjesztése, hogy nem a gyűlölet, hanem a szeretet az, a mely a társadalmat egységessé tudja tenni. Gyulay Béla, a kör jegyzője, felolvasta a kör huszonöt éves működéséről szóló jelentést, a melynek legérdekesebb adata, hogy a kör összesen 26 ezer felnőtt férfit és nőt tanított meg írni és olvasni. A titkári jelentés felolvasása után a közgyűlés tiszteletbeli tagoknak megválasztotta Walliss Gyula közoktatásügyi minisztert, Dániel Ernő kereskedelemügyi minisztert, Ráth Károly főpolgármestert, Kamermayer Károly, Gerlóczy Károly és Márkus József polgármestereket, Horvát János és Rózsavölgyi f. v. tanácsosokat és Veredy Károly tanfelügyelőt. Zsilinszky Mihály államtitkár szólalt fel végül és biztosította az egybegyűlteket arról, hogy a közoktatásügyi kormány, mint eddig, ezután is támogatni fogja a népoktatási kört céljainak elérésében.

MI UJSÁG?

A királyné Budapesten. A királyné vasárnap délelőtt fog elutazni Welsből, a hol leányánál van látogatóban, s vasárnap este érkezik Budapestre.

Az ezredév emlékszóba. Az ezredév nagy emléke, mely az Andrássy-út végét fogja díszíteni, s melylyel a kormány Zala György szobrászt és Schickedanz építésszt bízta meg, javában készül. Mivel a fővárosban nincsen oly nagy műterem, a hol ily óriási szobor mintázását lehetne végezni, Zala Györgynek az államvasutak igazgatósága a nyugati pályaudvar egyik tágas raktárhelyiségét bocsátotta rendelkezésére. Zala most e kolosszális műteremben mintázza Árpád lovas-szobrát és Gábor arkangyal szobrát, mely az ezredévi műemlék főhelyét fogja elfoglalni. A műemlék építéséhez az ezredévi kiállítás főkapuja helyén a jövő tavasszal fognak hozzá. A hatalmas művészi és műépítészeti alkotás felállítását öt évig tart. Az ünnepi leleplezés 1902-ben lesz, a mikorra teljesen elkészül az új országház belső felszerelése is.

Néprajzi misszió-kiállítás. A fővároshoz közeli Kispest községében a megboldogult Rudolf trónörökös emlékére fogadalmi templom építését tervezik már régebben, s a felépítés költségeinek összeszerzésére társadalmi úton indítottak mozgalmat, s most ugyancsak e célra a fővárosban néprajzi misszió-kiállítást rendeztek, melyet e hó 7-én fog ünnepélyesen megnyitni Stefánia özvegy trónörökös főhercegnő. A templom építésének és a kiállításnak élén Wekerle Sándor mint világi elnök és Schuster Konstantin mint egyházi elnök állanak, a végrehajtó bizottság elnöke Breznay Béla tud. egyetemi tanár, alelnöke Ribényi Antal kispesti plebános, előadója Cziflay Lajos hírlapíró, s a kiállítás rendezésében rajtuk kívül dr. Jankó János vett tevékeny részt. A kiállítás a Nemzeti Múzeum nagy előcsarnokában van, s rendkívül érdekes gyűjtemény oly tárgyakkal, melyeket a hittérítők a világ különféle tájairól küldtek össze a kiállítás céljaira. Rövid fél év alatt, egyszerű felszólításra gyűlt össze ez a sok mindenféle néprajzi tárgy, melyek közt igazán mind az öt világrész képviselve van. A meghívott vendégek már az e hó 3-iki bemutatásnál nagy tetszéssel fogadták a kegyeletes célú kiállítást, mely valószínűleg a nagy közönség érdeklődését is nem kisebb mértékben fogja megnyerni.

Laurencis Gyula igazgató úr, mint az «Ezeréves Magyarország» és a milleniumi kiállítás» című díszmű tulajdonosának és kiadójának kívánatára kijelentjük, hogy a «Vasárnapi Ujság» május 31-én megjelent 22-ik számában közölt, az ezredévi kiállítás ábrázoló kép Morelli tanár által készített fametszetű másolatát a Heyer Arthur festőművész által készített nagy színnyomatu festménynek, mely

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben

Irta GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Folytatás.)

A «kicsi» épen nem törődik azzal, hogy jegyese mit gondol. Sokkal inkább érdekli az a másik pár; érdeklődik a néjének minden cselekedetét, de különösen azt figyeli, mit tesz, mit beszél, mikor együtt van a pappal? Ott áll most is az ablakában és a függöny mellől les a kertbe. Ilon rózsákat szemez, Gecy tartja a hársát és a kimetszett rózsaszemeket. Körülöttük egy rózsakerdő és bársonyos szirmok ragyognak a nyári napfényben, az illat pedig bódító. A szép leány lehajol egy ághoz, fehér nyakszirtjén rezeg az illatos fény és a pap unott tekintetében érzéki vágyódás vegyül, kissé feléje hajol; de még sem meri érinteni, felegyenesül. A kicsi mohón nézi ezt a jelenetet, aztán megkönnyebbülten gondolja: nem eszokolta meg. — Soha sem látta, hogy azt tette volna, pedig rég lesi, egy alkalmat sem mulaszt el utának lesni. A pap távozni készül: bizony nem csoda, ha megelégette a nap hevé! Kezet fognak és Ilon utána sem tekint az ifjunak, folytatja az oltogatást. De mily derült kifejezéssel távozik a pap; bizony nagyon szeretheti azt a szépséges jegyest! És Piri úgy érzi, hogy annak a rózsakerdőnek minden tövise beleszúr a szívébe. Ez alatt Ilon felemeli a fejét, végig simítja kipirult arczát és nyugodtan tekint végig az aranytűben fénylő rózsákon: mindet ő ojtotta és a virág mindig annak ontja illatát, annak tárja fel bársonyos szirma minden báját, a kinek létét köszönheti: bizony úgy van az!

Ilon mély lélegzettel szívja az illatot és halkán mondja: beh gyönyörű! És ez ilyen lesz azután is! Abban az «azután»-ban pedig benne van az ő fiatal életének egész regénye; mely kedélyének ragyogó tisztasága; vigasztalja szegény, szenvedő szívét, hogy csak legyen nyugton, teljesítse hiven kötelességét, mert hát a rózsák szépek lesznek azután is! A mint tisztá fénylőt ragyogó tekintetével így nézett, a húga idegesen ismételtette:

— Bizony szép, felette szép! És látszik, hogy boldog és... és ezt a boldogságot tőle rabolta el!... Vajjon feljő-e a pap köszönni? Erős vágyat érez utána; ha most ebben a pillanatban itt lenne, nem tudna ellent állni, hogy czélzást ne tegyen a multra; eddig tudott magán uralkodni, most érzi, mennyire nem tudna: bár jönne. Úgy érzi, mintha már közeledne, igen, a lépteit is hallja! Szíve sebesen ver, melle piheg, de nem akar visszafordulni, úgy tesz, mintha nem venné észre. Tarczy Béla csendesen közeleg, talán békülni akar az utolsó dühözugs után. Megáll a háta mögött és nézi azt a hófehér nyakszirtet, melyet a rézsutosan besűtő

A «Vasárnapi Ujság» regénytára 1896. évi 23. szám.

nap selyemfényvel áraszt el és az aranyos göndör fürtök rezegnek a meleg fényben és pirosas árnyat vetnek a puha nyakra. Tarczyban a békülni hajlandóság odafokozódik, hogy lehajol és gyöngéden érinti ajkával a szőke fürtöket, mire a kis leány mélyen elpirul s egy önfeledt mozdulattal hátrahajítja fejét az ifjú vállára. Ekkor szemük találkoznak, a leány félreszökik:

— Hát maga volt!

— Más is lehetett volna?

— Miért ne? — De a mint ezt kimondja, kissé megdöbben, aztán megrázza vállát s mint

Neogrady Antal rajza.

— Hát csak egyedül?

egy vásott, elátkozott fiú, daczos kihívással veti hátra szőke fejét és azt gondolja, hogy nem bánja akár mi lesz, nem bánja!

Ez aztán az igazi gyermek; sejtelve sincs róla, hogy mit beszél és az ifjút újból megejtí az a gyermeki ártatlanság, a mi legelőbb is elbűvölte. Leül és nyájas kötekedéssel kérdi:

— Mondja csak, «kicsi», kit gondolt?

Úgy hát nem értette meg, nem lesz köztükk szakadás? Erre, mintha ezer kis ördög futkosna vérében, minden idegszála pattog, indulata tombol és szereténe szétéptni az egész világot; de leginkább azt a derült arcú ifjút, a ki olyan bizalommal tekint rá.

— Na, nem neheztelek! Adja ide azt a gyönyörű kis kacsóját.

Piri hevesen rántja vissza a kezét és nem szelidebbek hozzá a szavai sem.

— Piri! maga naponta szeszélyesebb, érthetlenebb...

— Még az is türethetőbb az unalmasságnál!

Tarczy elsápad, felszökik, szemében haragos tűz gyúl; de mérsékli haragját s csak hangjának rezgése árulja el azt a benső vihart.

— Piri, a ki így tesz, lehetetlen, hogy szeressen! Mondja meg, hogy igazán szeret-e, vagy csak futó érdeklődés volt-e az, a mit szerelmnek vélt?

A kis leány széme fellángol, az ezer kis ördög arra készti, hogy dobjon oda egy szót: az olyan jó tréfa lenne!... De akkor ez a mindenki által annyira magasztalt előkelő jegyes Ilonához pártolna: nos, így kell-e a csere? Nem, nem kell! Belenez a Béla szemébe és szenvedélyesen mondja:

— Azt akarná úgy-e, hogy ne szeressen? Tudom, miért akarná ezt...

— Azt akarom, hogy ne tegyen így! Azt akarom, hogy őszinte legyen!

— És őszintének az óhajtaná, ha nem szeretném, mert akkor minden tartózkodás nélkül udvarolhatna Ilonnak. Azt hiszi, nem látom azt a csodálatot, melylyel tökéletesnek találja minden cselekedetét...

— Piri! megtiltom az ilyen beszédet! Érti? megtiltom! — És abban a ragyogó szelid kék szemben haragos fény gyúl, a lágyan esengő hangmennydörög, aztán összeszorított, hatalmas öklét úgy találja az asztalra bocsátani, hogy a tömör, régi jószág recseg bele: a futkosó kis ördögök pedig éleslulva meglapulnak; hiszen ezzel az emberrel még sem lehet úgy játszani, mint «macska szokott az egérrel»... pedig olyan türelmes, becézhető a modora: ugyan ki hitte volna ilyen mennydörgőnek? A leányra hatalmas erővel csapott a férfias harag; kezd felni tőle s egyszerűen csak lehajol az összeszorított erre ököre és megesókolja. Az ifjú elpirul s felemeli a kezét, de a leány elfogja, mellére szorítja s úgy kéri, hogy ne haragudjék. Kék szemében köny csillog, hangja lágyan, édesen rezeg, a mint tovább esd:

— Béla! maga olyan jó, olyan okos, talán megért engem... látja, én nem

értem magamat, csak azt érzem, hogy néha nagyon szenvedek, vajjon nem a féltékenység... a szerelemből eredő féltékenység tesz-e félőrrültté?

Szende nézéssel, összehúzott vállal várja az ítéletét. És mivel nemesak az asszonyok, de a férfiak sem szoktak azért nagyon rehezteni, ha így szeretik őket, a Béla ítélete nem volt valami szigorú. De a kis leány még mindig a bűnbánót adta, mert igazán megijedt, hogy Béla szakít vele; egy pillanat alatt eszébe jutott mind az a sok magasztalás, melylyel Bélát elhalmozták és látta azt is, a mint gyönyörű lovait hajítja és az egész társaság el van ragadtatva; pedig azt nem is látták, mikor az ideges Gyöngyöm felfordította a kocsit és az ifjú talpra szőke tartotta a gyeplőt; hej! ha Ilon ezt látta volna! Piri elfedi az arczát s úgy remeg, erre az ifjút igaz szájalom hatja át: Szegény «kicsi»! Így a kibékülés gyorsan halad s mire Ilon feljő a

kertből és nyugodt tekintettel közeleg feléjük, már nyoma sincs a viharnak. Piri könnyedén veti oda:

— Hát csak egyedül?

— Egyedül, mert Geesynke keresztelnie kell. Aztán gyöngéd gondosságával kéri a fiatal párt, hogy menjenek a nagymamához, mert épen озsonna ideje.

Ennek a szép leánynak a mindenre kiterjedő gondossága úgy hat az emberre, mint a friss levegő. Nyugodtan, zaj nélkül megy itt minden és ezt a kitűnő vezetést senki sem tudja annyira méltányolni, mint a fiatal báró. Épen ilyenek álmodta ő azokat a régi magyar háztartásokat, hol az egész háznép egy volt a szeretetben és a cseléd nem mint ellenség állt az úrral szemben, hanem hűséges gyermek módjára ragaszkodott urához. Itt is úgy van, a nagymama szakasztott mása a leveles ládákban megszólaló nagyaszonnyoknak, a kik mind ott élnek a lelkében s mintha közös lenne minden érzésük. Azok a nem épen helyes írással írt, megsárgult levelek melegen tükrözik vissza azt a családjáért élő önfeláldozó szeretetet, mely betöltötte egész életét a levél írójának. Az ifjú úgy érzi, hogy ősanái vérből pár csepp ott futkos az ő ereibe n is és meleg vágygyal árasztja el szívét a jövődéli család iránt. Aztán az ősi természet felhevül s ragyogó képeket fest: mert egy olyan kitűnő matrónának, mint a nagymama, az unokái csak boldog családot alapíthatnak.

(Folytatása következik.)

SENKI FIA.

Regény, írta VERNE GYULA.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ UTOLSÓ ÚT.

(Folytatás.)

Sajátságos aggodás tükröződött le arról, félénken nézett körül, mintha attól félt volna, hogy valaki leskelődik reá. Léptei gyorsak voltak, csaknem szaladott, oly gyorsan ment, a mint csak lábacskaival győzte.

Délelőtt kilencz óra volt, mikor Newmarket utolsó házait elhagyta.

A Newmarket és a Kanturk között levő hat-hét mérföldnyi út két óra alatt tette meg. Több falun ment keresztül a nélkül, hogy megpihent volna. Útközben egy darab kenyeret vett elő, felét ő ette meg, felét Birknek adta, mikor megállott, a Trelingar-kastély őrtonyán épen déli tizenkettőt ütött az óra.

III.

A Trelingar-kastélyban.

Midőn a pavillon mellett levő kapu kinyílt, Scarlett épen a diszudvart készült elhagyni, hogy a kastély urának parancsához mérten Kanturkba menjen. Ashton gróf kutyái, viesorgatták fogaikat Birkre, mert valószínűleg nem tetszett nekik és hangos ugatásban törtek ki.

Mint ahogy Senki fia attól félt, hogy ebből kutya-csetepaté támadhat s Birknek tülerővel lesz dolga, intett neki, hogy odébb álljon s a szőfogaadó állat egy bokor mögé bújít, hol őt nem láthatta senki.

Mihelyt Scarlett meglátta a kapu felé közeledő fiút, durván reá rivallt:

— Mit keresel itt?

Mert a nagy urakkal szemben csúszó-mászó volt ez a jó ember, amde az alárendeltekkel s főleg gyermekekkel szemben soha sem tagadta meg brutális természetét.

Az ő püffekedése azonban nem ijesztette meg hősünkét. Sokkal durvább megszólításokban volt már neki része a hardnál, Thornpipenél és a rongyosok iskolájában. Illemtudóan levette a sapkáját, midőn Scarlett elé lépett, kit épen nem tartott már első tekintetre sem lord Pibornak, a kastély urának.

— Megmondd rögtön, hogy mi keresni valód

van itt? — mordult reá ismét Scarlett. — Ha kéregetni akarsz, kotródjál innen. Olyan magad-fajta kis semmirekellők egy cöppert sem kapnak nálunk.

Ezek csakugyan kárbavesztett szavak voltak. Senki fia még csak feleletre sem méltatta, már csak azért sem, mert az uradalmi intéző fizánkoló lova előtt ügyelnie kellett magára. No meg a kutyák is viesorgatták fogaikat és acsarogtak reá. Olyan lárna támadt, hogy a beszédet sem igen lehetett hallani.

Scarlettnek is magasabba kellett fognia a fenyegetést:

— Ha el nem tisztulsz innen rögtön, s még meglátlak a kastély körül csavarogni, a fülednél fogva viszlek Kanturkba, hol a dologházban akad még hely efféle fickók számára.

Senki fiát sem a fenyegetés, sem a hang, melyen Scarlett reá mordult, nem félemlítette meg. Mikor a zaj kisé megcsúnt, így felelt:

— Nem koldulni jöttem, soha sem koldultam életemben.

— És talán el sem fogadnád az alamizsnát, he?

— Kérdé Scarlett gúnyosan.

— Nem... senkitől.

— Mi egyéb szándékod lehet hát itt?

— Lord Piborneval akarok beszélni.

— Ő kegyelmességével, magával?

— Úgy van, ő kegyelmességével magával.

— S te azt hiszed, hogy színe elé fog bocsátani téged?

— Minden bizonyra, mert olyan úgryól van szó, mely lord Pibornera nézve nagyon fontos.

— Nagyon fontos? ...

— Az, uram.

— És mi legyen az?

— Csak lord Pibornak magának mondom meg.

— Akkor hát, pusztulj innen... a marquis nincs itthon.

— Úgy hát várni fogok reá.

— De csak nem ezen a helyen?

— Jól van, eljövök még egyszer.

Az undok Scarlettnek mindenkit meglepett volna a fiú feltűnő állhatatossága és határozott beszéde. Mindenki azt gondolta volna, hogy a fiút különös ok készítette arra, hogy a kastélyba jöjjön; bizonyára figyelmére is méltatta volna. Amde Scarlett ettől mindinkább bele jött a „dühbe” és zsörtölődött:

— Hja, olyan kurtán-furesán nem lehet ám lord Piborne ő kegyelmességével beszélni. Én vagyok a kastély várnagya. Ha valakinek itt dolga van, előbb hozzám kell fordulnia s te még azt sem akarod megmondani, hogy miféle ügyben ...

— Senkinek sem mondhatom meg, csak lord Pibornak, azért kérem önt, jelentsen be nála.

— Téged, te költélrevaló? — viszonzá Scarlett, egyet suhintva lovagló ostaróival. Eltakarodj innen, vagy reád uszítom a kutyákat! ...

— Úgy vigyázz!

Scarlett csattogó hangja még inkább ingerelte a kutyákat.

Senki fia attól félt, hogy Birk előtér a bokor mögül, segítségére siet s akkor a helyzet még veszélyesebb fordulatot vesz.

A kutyák dühös ugatására megjelent az udvaron Ashton gróf s a rácosos kapu felé tartott.

— Mi történik itt? — kérde.

— Ezt a kölyket, a ki koldulni akar ...

— Nem vagyok koldus! — ismétlé Senki fia.

— Hát akkor szemtelen csavargó ...

— Hordd el magad, akasztófavirág, mert nem állok jót a kutyáimért! — kiáltott rá Ashton gróf.

A kutyák, melyeket az ifjú Piborne csitítani igyekezett, tényleg mind dühösebbekké lettek és fenyegetően közeledtek.

Ekkor jelent meg a közepkapú kölépésőjén a kastély ura, lord Piborne az ő egész méltóságában s midőn látta, hogy Scarlett még mindig nem ment el Kanturkba, kimért léptekkel ereszkedett alá a lépcsők fokain, keresztül szelte fesszes tartással a diszudvart s kérdezte, hogy mi az oka Scarlett késedelmének, meg a lármának.

— Méltóztassék kegyelmességével megbocsátani, — dadogá az uradalmi igazgató, — ez a kölyök, ez a koldusfickó ...

— Harmadszor is figyelmeztetem önt, hogy én nem vagyok koldus, — vágott szavába Senki fia.

— Mit akar tehát ez a fiú? — kérde a marquis.

— Csupán kegyelmességével, magával akar beszélni.

Lord Piborne egy lépéssel hátrált, a lehető legelőkelőbb poseba vágta magát és teljes magasságában kiegyenesedett.

— Mi mondani valója van?

Nem tegezte, pedig kis gyermekhez szólott. Csupa merő előkelőségből senkit sem szokott tegezni a marquis, még a feleségét, a fiát sem — ötven esztendővel ezelőtt valószínűleg a szoptatós dajkát sem.

— Beszéljen! — tevé hozzá.

— Marquis úr tegnap Newmarketben volt, úgy-e?

— Ott.

— Tegnap délután?

— Úgy van.

Scarlett majdnem magánkivül volt. — Lám a csavargó kérdéseket tesz és ő kegyelmessége felelget reá! ...

— Marquis úr, — folytató a gyermek, — nem vesztett el útközben egy pénztárczát?

— Nos és a pénztárcza? ...

— Megtaláltam a newmarketi országúton, eljöttem, hogy önnek visszaadjam.

Ekkor lord Piborne felé nyújtotta a tárczát, melynek eltűnése oly sok nyugtalanságot okozott, annyi gyanút keltett a Trelingar-kastélyban és annyi ártatlant kompromittált. Mindennek oka, bármily sértő legyen is ez ő kegyelmessége hiúságának, mindennek az oka ő kegyelmessége volt; fölösleges lett volna vádat emelni a szolgaszemélyzet ellen s bár ő kegyelmessége nagyon sajnálta, de szükség már arra sem volt, hogy Scarlett rendőri segélyért Kanturkba menjen.

Lord Piborne átvette a tárczát, melynek belső oldalán neve és címe állott s meggyőződött arról, hogy az okmányok és a bankjegy is benne vannak.

— Tehát ön találta meg ezt a tárczát?

— Én, marquis úr.

— Ki is nyitotta, természetesen?

— Ki kellett nyitnom, hogy megtudhasam, kié.

— Láta benne a bankjegyet ... az értéke ön előtt bizonyosan ismeretlen?

— Az épen nem; száz font sterlinges bankjegy — felelt Senki fia nyugodtan.

— Száz font, vagyis ...

— Kétezer shilling.

— Ah, ezt is tudta tehát, és még sem jutott észébe, hogy a pénzt eltulajdonítsa?

— Nem vagyok tolvaj, marquis úr, épen oly kevéssé, mint koldus, — viszonzá büszkén Senki fia.

Lord Piborne beesukta a tárczát, hanem a bankjegyet zsebre dugta. A fiú tisztelettel meghajította magát s már néhány lépést tett visszafelé, midőn ő kegyelmessége újra megszólította, a nélkül, hogy csak legkisebb jelét adta volna elismerésének e becsületes cselekedet miatt.

— Miféle jutalmat kíván ön a tárcza visszaszolgáltatásért?

— Eh mit ... néhány shilling ... veté közbe Ashton gróf.

— Vagy egy pár pence ... bőségesen elég lesz ennek a fickónak, — sietett megjegyezni Scarlett.

Senki fiának sértette önértétét, hogy azok alkudozni kezdenek vele, holott ő maga semmit sem kért, így szólott tehát:

— Sem pence, sem shilling nem jár érte nekem.

Ezzel kapta magát s az országút felé tartott.

— Várjon, — kiáltott rá lord Piborne — hány éves ön?

— Nem sokára tizenegyedfél leszek.

— Atyja? ... anyja?

— Nincs sem apám, sem anyám.

— Rokonai?

— Nincsenek.

— Homan jött tehát?

— A Kerwan-majorból, négy évig voltam ott s négy hónapja, hogy elhagytam.

— Miért?

— Mert a bérlőt, ki ügyemet felfogta, elűzték családotul onnan.

— Kerwan ... Kerwan ... dörmögé lord Piborne. — Úgyhiszem Rockingham herceggel uradalmához tartozik.

— Kegyelmességed nem méltóztatik tévedni, — jegyezte meg a jószágigazgató.

— Mi szándéka van önnek most? — szólott a marquis újra Senki fiához.

— Hát visszamegyek Newmarketbe, hol eddig becsülettel megkerestem a mindennapi kenyeremet.

— Ha itt akar a kastélyban maradni, egy vagy más foglalkozást találhat.

Ez bizony csábító ajánlat volt. A gögös, rideg szívű lordnak nem szívből jött, nem is tevé mosolylyal avagy nyájas arcczal.

Senki fia jól érezte ezt s a helyett, hogy rögtön felelt volna, gondolkozóba esett. A mit eddig a Trelingar-kastélyban tapasztalt, gondolkozóba ejthette.

Nem érzett rokonszenvet sem ő kegyelmessége, sem fia, Ashton iránt, a ki gúnyos, ellen-szenves arczú úri volt, még kevésbé Scarlett jószágigazgató iránt, a kinek durva viselete fellázította őt. No meg Birkre is gondolt. Ha őt szolgálatba fogadják is, Birket elkergetik, arra pedig gondolni sem akart, hogy hűséges társát akár bal, akár jó sorsban elhagyja.

Mindazonáltal a fiúcskának ezt az ajánlatot

Scarlett és Senki fia.

Ashton gróf és Groomja.

mintegy a Gondviselés rendeltetésének kellett tekintenie, mert hiszen sorsa épenséggel nem volt biztosíva. Esze azt tanácsolta, mert hátha talán meg kell bannia, ha Newmarketbe visszatér. Csak a kutya volt akadály, de szóba hozni épenséggel nem lett volna tanácsos. Hátha mégis befogadják, ha egyének nem is, házörző ebnek. Neki nagy előnyére válhat csak a kastélybeli alkalmazás is ha nagyon takarékoskodik ...

— No ... meghánytat-vetted már a dolgot? ... mordult reá a jószágigazgató, ki inkább szerette volna, ha a pokolba megy innen.

— Mi lesz a bérem? — kérde Senki fia, mert gyakorlati esze őt sohasem hagyta cserben.

— Két sterling havonta — mondá lord Piborne.

— Két font havonta! ... — rengeteg összegnek tetszett előtte s valóban, egy tizenegy esztendősi fiú aligha számíthatott ennyire.

— Köszönöm, kegyelmes uram, — mondá. — Elfogadom az ajánlatát s igyekezem, hogy tölem telhetőleg teljesítem kötelességemet.

A marquisné beleegyezésével meg ugyanazon a napon felvették a szolgaszemélyzet közé s egy héttel azután Senki fia Ashton gróf groomja volt, a mi pedig nagy felelősséggel járó hivatal.

Szegény Birket a gazdája ez alatt a hét alatt nem mutatta be a kastélyudvarban, mert attól félt, hogy rossz fogadtatásban részesül.

quisné előszobában heverő kutyácskának nézte; a gróf meg épen játékszernek, melyet a kezébe nyomtak s még csak arra sem figyelmeztették, hogy ne törje szét. Végül Scarlett esküt tett arra, hogy őt állandóan gyötörni fogja s így érezeti vele megvetését, erre pedig bőségesen kínálkozott alkalom. Maguk a szolgák is mélységes megvetéssel néztek az apátlan-nyátlan fiúcskára, kit lord Piborne a Trelingar-kastélyba fogadott.

Hja, ezeknek a jó családból származott cselédeknek is megvan a maguk büszkesége, mert hogy ők régi cselédek s egyáltalában nincs nyökre, hogy ilyen utczáról felszedett semmi-házival egy tából egyenek. Érezették is Senki fiával, mikor ebédre-vaesórára összegyűlekeztek. Senki fia egy zok-szót sem hallatott, nem felelt, vezegte a kötelességét lelkiismeretes pontossággal, habár urának utolsó parancsát teljesítve, mintegy megkönyebbült szívvel ment a kamrácskájába.

Ennyi rozszakarat közepett is talált egy aszsonyra, a ki pártját fogta, Kat volt, a mosóné, ki jelenleg ötven éves volt s mindig a Piborne-uradalomban szolgált s valószínűleg itt is fog meghalni, ha ugyan Scarlett el nem tűzi, mivel-hogy egy kissé gyűlölte őt. Sir Edward Kinney, a marquis sógora, a ki nyilván nagyon szellemes egy úri ember volt, megjegyezte, hogy Kat már Hódító Vilmos korában is ott állott a mosó-

teknő előtt. De Kat asszonyt nem hozta ki semmi a sodrából. Igen jó szíve volt és Senki fia boldognak érezte magát, hogy nála sok keserűség után vigasztalást talált.

Gyakran elbeszélgettek együtt, ha Ashton gróf elment hazulról, s ha a jószágigazgató vagy a cselédek valamelyike megbántotta a fiút, Kat biztatgatta:

— Csak türelme, fiam! Ne törődjél te azzal, hogy miket mondanak azok, közülök a legdere-kább sem ér sokat, én legalább nem tudom, hogy helyedben melyik adta volna vissza a pénztárczát.

— És talán igaz volt a mosónénak, mert azok a lelkiismeretlen cselédek Senki fiát az ő becsületessége miatt Fajankónak nevezték el.

A groomot tehát Ashton grófnak mintegy játékszerül adták s csakugyan, mint egy szeszélyes, macacs gyermek úgy játszott vele a gróf. Legnagyobb büszkét oktan parancsokkal gyötörte, melyeket nagy hirtelenében újra visszavont.

Egy órában tiszser esőngette be, hogy ezt vagy azt rendbe szedje, vagy széthordja. Most a kurta, majd a hosszú livréet húzatta fel vele, melyen száz meg száz gomb volt, mint kora tavasszal

letésként beletesz két font sterlinget; a mar-

quisné előszobában heverő kutyácskának nézte; a gróf meg épen játékszernek, melyet a kezébe nyomtak s még csak arra sem figyelmeztették, hogy ne törje szét. Végül Scarlett esküt tett arra, hogy őt állandóan gyötörni fogja s így érezeti vele megvetését, erre pedig bőségesen kínálkozott alkalom. Maguk a szolgák is mélységes megvetéssel néztek az apátlan-nyátlan fiúcskára, kit lord Piborne a Trelingar-kastélyba fogadott.

Hja, ezeknek a jó családból származott cselédeknek is megvan a maguk büszkesége, mert hogy ők régi cselédek s egyáltalában nincs nyökre, hogy ilyen utczáról felszedett semmi-házival egy tából egyenek. Érezették is Senki fiával, mikor ebédre-vaesórára összegyűlekeztek. Senki fia egy zok-szót sem hallatott, nem felelt, vezegte a kötelességét lelkiismeretes pontossággal, habár urának utolsó parancsát teljesítve, mintegy megkönyebbült szívvel ment a kamrácskájába.

Ennyi rozszakarat közepett is talált egy aszsonyra, a ki pártját fogta, Kat volt, a mosóné, ki jelenleg ötven éves volt s mindig a Piborne-uradalomban szolgált s valószínűleg itt is fog meghalni, ha ugyan Scarlett el nem tűzi, mivel-hogy egy kissé gyűlölte őt. Sir Edward Kinney, a marquis sógora, a ki nyilván nagyon szellemes egy úri ember volt, megjegyezte, hogy Kat már Hódító Vilmos korában is ott állott a mosó-

teknő előtt. De Kat asszonyt nem hozta ki semmi a sodrából. Igen jó szíve volt és Senki fia boldognak érezte magát, hogy nála sok keserűség után vigasztalást talált.

Gyakran elbeszélgettek együtt, ha Ashton gróf elment hazulról, s ha a jószágigazgató vagy a cselédek valamelyike megbántotta a fiút, Kat biztatgatta:

— Csak türelme, fiam! Ne törődjél te azzal, hogy miket mondanak azok, közülök a legdere-kább sem ér sokat, én legalább nem tudom, hogy helyedben melyik adta volna vissza a pénztárczát.

— És talán igaz volt a mosónénak, mert azok a lelkiismeretlen cselédek Senki fiát az ő becsületessége miatt Fajankónak nevezték el.

A groomot tehát Ashton grófnak mintegy játékszerül adták s csakugyan, mint egy szeszélyes, macacs gyermek úgy játszott vele a gróf. Legnagyobb büszkét oktan parancsokkal gyötörte, melyeket nagy hirtelenében újra visszavont.

Egy órában tiszser esőngette be, hogy ezt vagy azt rendbe szedje, vagy széthordja. Most a kurta, majd a hosszú livréet húzatta fel vele, melyen száz meg száz gomb volt, mint kora tavasszal

letésként beletesz két font sterlinget; a mar-

quisné előszobában heverő kutyácskának nézte; a gróf meg épen játékszernek, melyet a kezébe nyomtak s még csak arra sem figyelmeztették, hogy ne törje szét. Végül Scarlett esküt tett arra, hogy őt állandóan gyötörni fogja s így érezeti vele megvetését, erre pedig bőségesen kínálkozott alkalom. Maguk a szolgák is mélységes megvetéssel néztek az apátlan-nyátlan fiúcskára, kit lord Piborne a Trelingar-kastélyba fogadott.

Hja, ezeknek a jó családból származott cselédeknek is megvan a maguk büszkesége, mert hogy ők régi cselédek s egyáltalában nincs nyökre, hogy ilyen utczáról felszedett semmi-házival egy tából egyenek. Érezették is Senki fiával, mikor ebédre-vaesórára összegyűlekeztek. Senki fia egy zok-szót sem hallatott, nem felelt, vezegte a kötelességét lelkiismeretes pontossággal, habár urának utolsó parancsát teljesítve, mintegy megkönyebbült szívvel ment a kamrácskájába.

Ennyi rozszakarat közepett is talált egy aszsonyra, a ki pártját fogta, Kat volt, a mosóné, ki jelenleg ötven éves volt s mindig a Piborne-uradalomban szolgált s valószínűleg itt is fog meghalni, ha ugyan Scarlett el nem tűzi, mivel-hogy egy kissé gyűlölte őt. Sir Edward Kinney, a marquis sógora, a ki nyilván nagyon szellemes egy úri ember volt, megjegyezte, hogy Kat már Hódító Vilmos korában is ott állott a mosó-

teknő előtt. De Kat asszonyt nem hozta ki semmi a sodrából. Igen jó szíve volt és Senki fia boldognak érezte magát, hogy nála sok keserűség után vigasztalást talált.

Gyakran elbeszélgettek együtt, ha Ashton gróf elment hazulról, s ha a jószágigazgató vagy a cselédek valamelyike megbántotta a fiút, Kat biztatgatta:

— Csak türelme, fiam! Ne törődjél te azzal, hogy miket mondanak azok, közülök a legdere-kább sem ér sokat, én legalább nem tudom, hogy helyedben melyik adta volna vissza a pénztárczát.

— És talán igaz volt a mosónénak, mert azok a lelkiismeretlen cselédek Senki fiát az ő becsületessége miatt Fajankónak nevezték el.

A groomot tehát Ashton grófnak mintegy játékszerül adták s csakugyan, mint egy szeszélyes, macacs gyermek úgy játszott vele a gróf. Legnagyobb büszkét oktan parancsokkal gyötörte, melyeket nagy hirtelenében újra visszavont.

Egy órában tiszser esőngette be, hogy ezt vagy azt rendbe szedje, vagy széthordja. Most a kurta, majd a hosszú livréet húzatta fel vele, melyen száz meg száz gomb volt, mint kora tavasszal

letésként beletesz két font sterlinget; a mar-

quisné előszobában heverő kutyácskának nézte; a gróf meg épen játékszernek, melyet a kezébe nyomtak s még csak

Gyermeke becsyága magasabbra tört, hogy sem groom legyen sokáig. Lealacsonyítónak tartotta magára nézve, hogy a Piborne-utóddal szemben saját énjét megtagadja, holott érezte, hogy többet ér nála. Ugy van, többet ér, habár Ashton gróf még most is kinlódott a latinnal, történelemmel, stb. és házi tanítója törte magát, hogy néminemű ismeretet töltsön a fejébe. Hanem az ő latin tudománya a kutyáknak való történeti ismerete csak a «lovak származási aránykönyvé»-nek lapozgatására szorítkozott.

Ha Senki fia ezekből nem tudott is semmit, de tíz éves kora daczára tudott gondolkozni, megfontolni. Ő a család sarját valódi értéke szerint ismerte s gyakran elszégyelte magát azok miatt a szolgálatok miatt, melyeket teljesítenie kellett. Oh, mennyire vágyva gondolt ilyenkor arra az erősítő, egészséges foglalkozásra, mely reá a Kerwan-majornban, Mac Carthyknál naponta várt; s hogy róluk semmit sem tudhatott meg! A mosoné volt egyetlen lény a kastélyban, kihez bizalommal lehetett.

Egyébiránt nem sokára kínálkozott alkalom, hogy a jó asszony barátságát próbára tegye.

Még csak azt kell megemlitenünk, hogy az egyház-kerülettel folytatott pert a Piborne-család nyerte meg, de csak azért, mert a Senki fia által visszahozott okmányokat előmutathatták. Azt persze régen elfelejtették már, hogy a fiú mit tett, miért is érezhetett volna iránta halált?

Május, június és július eltelt. Birk a lehetőséghez képest megkapta eledelét. Az állat, mintha megértette volna, hogy óvatosságnak kell lennie a kastély parkjában nem szabad mutatkozni. Senki fia már háromszor dugta zsebre

a két fontot, naplójának bevételi rovatába kerültek, a kiadási rovat azonban üresen állott.

E három hónap alatt lord és lady Piborné egyebet sem tettek, mint vendégeket fogadtak és látogatónak jártak s a szomszédos kastélyok uraival kölcsönösen mindennemű udvariassági aktusokat teljesítettek. A beszéd tárgyát állandóan az irlandi lordok helyzete képezte. Bezzeg volt heves kifakadás elég a bérlok meg a land-liga igényei, Gladstone és Parnell ellen, kit a legmagasabb akasztófán szerettek volna látni. Így tett el a nyár egy része. Ekkor a lord és lady meg a fiúk rendszeren több hétre el szoktak utazni a marquise skótországi birtokaira. Ebben az évben másfelé akartak kirándulni, olyan helyre, mely kedvelt volt az előkelő világ előtt, de ők még nem láttak. Arról volt szó, hogy a felséges környéki killarneyi tavakra mennek s augusztus 3-ára tűzték ki az elindulás határidejét.

Senki fia azt remélte, hogy ez alatt az idő alatt szabad lesz, de reménye füstbe ment, mert lady Piborne magával vitte Mariont a komornát, a marquis masát Joht s így Ashton gróf sem lehetett el groomja nélkül.

Senki fia nagy zavarba jött Birk miatt, mert nem tudta, hogy ki fogja majd helyette táplálni.

Elhatározta tehát, hogy Katot beavatja titkába, a ki szívesen magára vállalta, hogy a kutyáról gondoskodik, a nélkül, hogy valaki tudna róla.

— Légy nyugodt, fiam — mondá a jó asszony. A kutyádát is épen annyira szeretem, mint tégedet, nem fog szükséget szenvedni távolléted alatt.

Senki fia megölelte Katot é szíves ajánlatáért s minék utána aznap este még megismertette Birket Kattal, elbűsüszott a hű állattól.

IV.

A killarneyi tavak.

Augusztus 3-án reggel indultak el, a mint azt a legmagasabb fórum elrendelte. A komorna és a komornyik a kastély omnibuszára szállottak fel, melyen a podgyászt vitték a három mérföldnyire eső állomásra.

Senki fia is követte őket külön azért, hogy az úrnak holmiját őrizze. Marion és John megengedték, hogy Senki fia is segítsen nekik, már úgy, a mint tud.

A groom kitünően végezte feladatát és Ashton gróf podgyása az ő felügyelete alatt a leggondosabban került az állomásra.

Déliutban érkezett a kastélybeli fogat az állomáshoz, lord Piborne és felesége kiszállottak. Minthogy az előcsarnokból számos utazó csődült ki, hogy az előkelő utasokat — természetesen tiszteletteljes távolból — megbámolja, Ashton gróf nem szalaszthatta el az alkalmat, hogy groomjával egy kissé tüntessen. Reá kiáltott: boy (fiekő), a mint már megszokta volt s midőn a fiú a hintó ajtajához sietett, egész rakás lábtakarót dobott az ölébe, úgy, hogy attól csaknem hátra esett, ezen a körülöttük ácsorgók szemmel láthatólag mulattak.

(Folytatása következik.)

ROSSI ERNŐ, mint Shylock a «Velencei Kalmár»-ban.

a Laurencsics Gyula által kiadott «Ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás» című díszműhöz mint emléklap fog adatni.

Az országos képtár, a mely hónapok óta teljesen és részben már egy éve el volt zárva a közönségtől, Kammerer Ernő kormánybiztos intézkedésére jun. 8-án ismét megnyílik.

Az új országházról mai számunkban adott közleményhez az adatok nagy részét Galgóczy István úr adta át lapunknak, ki a műszaki vezetőségnel van alkalmazva, s ki már más alkalmakkor is adott közleményt lapunknak az új országházról.

Szilágyi Sándor a bécsi akadémiában. A bécsi tudományos akadémia jun. 3-ikán tartotta választó ülést, melyen több tudós között külső taggá megválasztották a filozófiai és történelmi szakosztályba Szilágyi Sándort, a budapesti egyetemi könyvtár érdemes igazgatóját is. Magyar tudós tagul választása a bécsi akadémiában meglehetősen ritka eset: Toldy Ferenc halála óta nem volt magyar tagja a bécsi akadémiának.

Dékanválasztás a budapesti egyetemen. A budapesti egyetemen már megválasztották a dékánokat és prodekanokat az 1896—97. évre. A hittudományi karon Kisfaludy Béla, a jogi karon Földes Béla dr., az orvosin Ajtay K. Sándor, a bölcsészeti Ponor-Theurewk Emil lett a dékán. Az ez évi dékánok, Bognár István, Kovács Gyula, Hógyes Endre és Beöthy Zolt prodekanok lettek. Megválasztották a rektorválasztó bizottságot is. Minden kar négy-négy tagját küldte ki a bizottságra, mely e hó 7-én ül össze a jövő tanévi rektor megválasztására.

A bécsi akadémia nagydíja. A bécsi császári tudományos akadémia a Baumgarten-díjat Röntgen és Lénárd között fogja megosztani. Az egyik kitüntetett, Lénárd, magyar születésű tudós, az X-sugarak feltalálója, és Röntgen előtt uttoró volt.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Budapest ny. p. udvar és Zsolna között közlekedő 1401. és 1402. sz. gyorsvonatok Perbete állomáson f. évi június hó 3-ától kezdve a nyári menetrend tartama alatt utasoknak fel és le szállása czéljából feltételeesen meg fognak állani. Az 1401. sz. gyorsvonat Perbete állomásra este 7 óra 24 perczkor, az 1402. sz. gyorsvonat pedig d. e. 9 óra 22 perczkor érkezik.

A nemzeti zenéhangversenyén a kiállítási zene-csarnokban Hefesi Balázs utódnak kiállítási zongorája, előkelő zeneszerzők egyhangú nyilatkozata szerint, szép esengő, tömör hangjánál fogva teljesen bevált hangverseny-zongorának.

HALÁLOZÁSOK.

Rossi Ernő, a nagy olasz színész meghalt június 4-ikén Florenzben. A budapesti közönség is jól ismerte, többször gyönyörködött mesteri alakításában. Shakespeare tragikái alakjait játszotta legtöbbször, de játszott modern színműveket is, s vigjátékokban szintén kitünő volt. A tragikái ábrázolásában csak egy honfitársa, Salvi versenyez vele. Kettejök tartották a modern színészet legelső tragikusának. Tudjuk, hogy az újabb idők két női tragikája is olasz: Ristori Adelaide és Duse Eleonora. Rossi halála nemcsak az olasz színészet gyászja, hanem az összes színész világa, melyben a nagy szenvedélyek és a tragikai stíl annyira megfogyott. Rossi 1829-ben

Livornóban született, és kora fiatal korában sok kis olasz színpadon küzködött. Később maga alakított színtársulatot, melylyel körútra indult. 1855-ben Párisban rendkívül hatással játszott, s ettől kezdve terjedt híre. Társulatával bejárta az egész művelt világot. Pár héttel ezelőtt Oroszországban játszott, s onnan visszatérve lett beteg. Igen becsek emlékiratai is, melyeket vendégszereléséről írt.

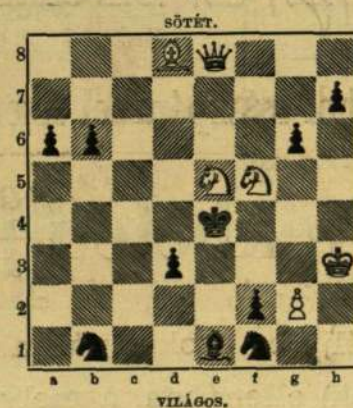
LESTÁR PÉTER, Kecskemét város köztisztviselőben állott agg polgármestere, kinek szülővárosa gazdasági és kulturális fellendülése körül nagy érdemei vannak, elhunyt. Lestár 1848-ban mint honvédkapitány Klapka mellett harcolt, az új alkotmányos időben pedig a közügyek terén kifejtett munkásságának elismerésül királyi tanácsosi rangra emelték s a vaskorona-renddel jutalmazták. Kecskemét város külsőleg is kifejezte nagy tiszteletben állott polgármesterének elhunytá fölötti mély gyászát. A ravatalt az új városi háza közgyűlési termében állították fel s az érdeműs tisztviselőt a városi ház csarnokából temették e hó 2-ikán délután. A gyászszertartást Szász Károly budapesti ref. püspök végezte, a sírnál pedig Bagi László kecskeméti főjegyző mondott beszédet.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Gr. TELEKI EDE, a földművelési miniszterium osztálytanácsosa, igen rokonszenves férfi, gr. Teleki Géza volt belügyminiszter bátyja, Budapesten, honnan holttestét Nagy-Somkútra szállították. — FELD ANTAL, polgári úr. kath. esperes-plébános, Fejérvármegye bizottsági tagja, 63 éves, Polgárdiban. — HUBAY KÁROLY dr., a «Harmonia» zeneműkiadó társulat megalapítója, vezérigazgatója és jogtanácsosa, Hubay Jenő hegedűművész testvére. Budapesten. — CSEZNAK SÁNDOR, Zalamegye árvászeleli elnöke, 49 éves korában, Budapesten. Halála nagy részvétet keltett megyéjében, Csesznák vezérőrnagy, a Ludoviceum parancsnoka, testvérét gyászolja az elhunytban. — GELSEI BIRÓ JÓZSEF, es. és kir. főhadnagy, nagybirtokos, 70 éves korában, Kőszegen. — KONYA FERENCZ, gazdasági b. Huszár Károly gazdasági tisztviselője, 40 éves, Abafaján. — BÉRCZY SÁNDOR, államrendőrségi tisztviselő, Budapesten. — KEZDŐNY ANDRÁS, 1848/49-es honvéd, 72 éves, Nagy-Váradon.

Szentháromsági SZEREDAY ROZÁLIA, Szereday Aladár, volt országos képviselő nővére s a Wesselyeni-család rokona, Déván. — BÁRÓ APPEL JÁNOSNÉ, szül. Körtvélyessy Anguszta báróné, lovassági tábornok és a bosnyák tartományi kormány vezetőjének neje, Szerajevóban. — KORMENDY LAJOSNÉ, született Baán Ida, 46 éves, Kaposvárott. — ULLMANN VINCCZÉNÉ, szül. Schwelet Katalin, városi tanácsos neje, 63-ik évében, Keszthelyen. — BURAI BOCK BERTALANNÉ, szül. Lenkey Emma, Szapáry Gyula gróf jószágkormányzójának felesége, 56 éves, Pusztá Taksonyban. — ZAPHERY GÁBORNÉ, szül. Popovits Szidónia, 71 éves, Budapesten. — HORVÁTH ANTALNÉ, szül. Ponyitszky Julia, 49 éves, Szarvason.

SAKKJÁTÉK.

1955. számú feladvány. Dr. Dobrusky J.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1943. számú feladvány megfejtése Pradignat E.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. b.

1. Hb4-B3 — Kc6-f5 : (a) 1. ... c3-c5 (b)
 2. Vd8-d3+ — Kf5-f4 — e6 2. Bf5-f4 — c2-c1 v.
 3. F v. H mat. 3. Hh3-g5 mat. t. sz.

Világos. b. Sötét. d5

1. ... Hc7-d5
 2. Bf5-e5+ — Ke6-f7
 3. Vd8-e8 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Gítecz Károly — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Vasváryon: Kovács Ferencz. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

A madonna. Rajz. Ez eszemé jó, hanem a feldobozás — bár elismerésért méltó, — a tárgy nehézségénél fogva nem sikerült eléggé. A betévedt dolog és a légy-csapó keresése is elmaradhatott volna, mert csak a hangulatot rontja.

Az ezredévi ünnepekre, a magyar honvédsereg induló dala. Zenéje lehet sikerült, de ennek a szövegnek egyáltalán nincs költői értéke.

Molnár és Trill új szerkezetű kórképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városi kórkép a városi kórkép a városi kórkép. Ez a kórkép a városi kórkép a városi kórkép. Ez a kórkép a városi kórkép a városi kórkép.

- Fő részei:
1. A lelkek átkélése az Acheronon.
 2. A lebegő lelkek.
 3. A faközölök és fősvények hegye.
 4. Dűzvár. Az izzó torony. Az égő sírok.
 5. Az ember-fák erdeje.
 6. A vérfolyó.
 7. A tűzcső.
 8. Az égő lábak mezejse.
 9. Az ostromozottak.
 10. Az aranycsuhás barátok körmenete.
 11. A mérszárlás.
 12. A kígyók földje.
 13. A jégvilág.

Belépő díj 50 kr. A városi kórképbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lévonatu kocsik megállóhelye. A Pokol Gárdonyi G. fordításában a kórképből vett képekkel illusztrálva minden könyvtárakban megkapható. Az ára 50 kr. A nap változó világosságán szerinte változó színhatások! A tüneményes festészetnek legnagyobb a egész világon egyedül álló alkotása.

KURCZ LIPÓT és TÁRSA
 photolithographiai műintézet Budapest, VIII. Szentgyörgyvárosi út.

KLICHÉKET
 Chromografia, chromotypia, photolithographia, fametszet stb. újján.

TELEKÉPEK, TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
 photolithographiailag készíthetők az ipartörvények szerinti szabályok szerint.
 Díjazottak a Magyarországi kiállításokon és a világkiállításokon.

Munkácsy Mihálynak «Ecce Homo» című óriási festménye

Krisztus-ciklus harmadik és befejező művét képezi, naponta reggeltől estig látható az «Ecce Homo-Pavillonban»

Andrássy-ut 127. szám alatt. — Belépő-díj 50 krajczár.

Hirdetéseket elfogadtatnak a kiadóhivatalban.

A főváros legszebb látványossága az Andrássy-út végén

Feszty Arpád óriási kórképe: a magyarok bejövetele.

En a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 Cm méternyi és czézára szőtt vászon s a hozzá épített koralak palotában a magyaroknak a volézi völgybe való beérkezését tünteti fel.

- A kép szembetűnő részei:
1. Arpád és a vezérek.
 2. A harc s a szláv had maradvékával.
 3. Latorcz és a fogoly szlávok.
 4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ókrós szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal.
 5. A nérválás.
 6. A pogány magyarok fehér-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igricek és dobosok csoportja.
 7. Sátorverő magyarság.
- A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkási vár-hegy, a Latorcza-folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérföldekre terjedő messzeségben látható.
- Látható reggel 6 órától esti 10 óráig. Este villamvilágításnál.
 Belépő díj 50 krajczár.

Berzsenyi. Vereleése döcögős, s tartalmilag sem érdemel figyelmet. Nem közhírhét: Vigasztalás. Nyomor. Szörzönek, úgy látszik, van vereleési gyakorlatossága, de gondolatait még sem tudja világosan kifejezni a költött beszéd nyrtgöben.

A «Vasárnapi Ujság» 21-ik számában közzölt képtalány megfejtése: Kis lak áll a nagy Duna mentében.

Heti naptár, június hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
7 Vasárnap	D. 2. Róbert ap.	26 F. 2. Korpács
8 Hétfő	Medárd	27 János p.
9 Kedd	Prímus és Fel.	28 Entik
10 Szerda	Margit kir.	29 Teodózia
11 Csütörtök	Barnabás	30 Izák szerz.
12 Péntek	Fak. János	31 Hermejas
13 Szombat	Antónia	1 Jún., Juszt.

Hold változás. Újhold: 11-én d. e. 9. 6. 59 pkr.

Feladás szerkesztő: Nagy Miklos (L. Egyetem-ter 6. szám.)

Henneberg-selyem selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, oskós kockázott, mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban stb.) a megrendelt áru postabér és vámentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6570

RAJECFÜRDŐ
 Vasuti állomás Zsolna. (MAGYAR GASTEN)
 A KARPATOKBAN (női specifikum).
 Vasas, tinós hévíves és vasiparfürdő. Újonnan berendezett hidegvízgyógyintézet. — Széchenyi-fürdő Keller rendezésére. Széchenyi vasas ivóforrások. Posta, távirat. Vasuti állomás: Zsolna; onnan kocsin egy órányira. A kútvizet kérik, az érkezést előzetesen tudatni. Prospektus küldésért küldünk. Az igazgatóság.

Az ásványvizek királya
Dorszéli BUDAPESTI FÖRÁKTÁR
Dorviz FRUM ISTVÁN utca 48
WERNER ADOLFNA
VIÉÖtvös-utca 48.
MINDENÜTT KAPHATÓ!

Vese, húgyhólyag, húgydara és kövesvény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által
a Lithion-forrás
Salvator
 kitünő sikerrel rendelve lesz.
Húgyhajtó hatása!
 Kellemes ízű! Könnyen emészthető!
 Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
 A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
 Budapest, Főraktár Édeskuty L. urnál.

Legjobb és leghíresebb
 pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
 Különleges Rizpor
 BISMUTALI VEGETYITE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
 PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

ŐS BUDAVÁRA
 (a kiállítással kapcsolatban)
 május 1-én megnyílt.
 Bérletjegyek az évadra 12 frt, hivatalnokok és tiszték r. 8 frt.
 Kaphatók: Ős Budavárban (állatkert). Előjegyzhetők: Millenniumi utazást és ellátást vállaltnál (Gizella-ter 4.).

„EGYETÉRTÉS“ POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. évfolyam, Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő, főszerkesztés.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközével, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar újra elmaradjon, új előzetéseket szeressen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közlemény, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előzetéseit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradjon meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünnepeken történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb lapokban számtalan 36—40 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap így nagy méreteit teszi lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről, oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a miyeneket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általában ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legtekélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártzsinatára olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő társas- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitény regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világrodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt közzétett regények 400—500 nyomtatott ívre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Így 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek minden közzétételénél kitűnőbb és elsőrangú publicistikát által írott vezércikkeket és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonatát, eredeti táviratát az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponként megjelenő egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírvonatát s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatát és megbízható földművelésügyi tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Mindenek előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára a legmértékesebb:

Egész évre	20 frt
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „
Egy hóra	1 „ 80

Előfizetések legelőszörben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

Plasticon, Andrassy-ut 69.
Igen tisztelt asszonyom!
Mélyen tisztelt uram!
Kötelességünket teljesítjük, ha tisztelettel értesítjük, hogy a régi műcsarnok palotájában, **Andrassy-ut 69. szám**, a hol a „**PLASTICON**“ vállalat mutatja be az ő művészeti látványosságait, megnyitották a

KALIFA tündéerkertjét.

Az ezeregy éj csodás regéi írják le a költői művészetnek ezt az alkotását. A szemek káprázatos látványossága ez a kert. Pazarul ékesítve keleti növényekkel, illatos virágokkal.

A Kalifa tündéerkertjét és a „**PLASTICON**“ -t nézze meg mindenki!

Budapest, 1896. évi május hó.
„**PLASTICON**“, a műcsarnok régi palotája, Andrassy-ut 69.

Bártfafürdő
Otthon nyaralóban szép és teljes kényelemmel berendezett szobák kaphatók hetenként 10—21 frt-ával. Vendéglő közvetlen közelben. Bővebb értesítést ad **Dr. Murányi** Budapest, Vadász-utca 14. sz. Levelekre és stírgönyörökre azonnali válasz.

A Franklin-Társulatnál megjelent.
Orvosi tanácsadó
VAROSON ÉS FALUN
Szerkeszti
Dr. Lengyel Dániel
Második javítva és bővítve át-dolgozott kiadás.
Ára kötve 1 frt 50 kr.

LIPIK

JODFÜRDŐ (SZLAVONIÁBAN).

Kitűntetve: Budapest 1885. London 1892. Bécs 1894. Róma 1894.

Vasuti állomások: Pakratz-Lipik (déli vasut) menettérli jegyek 33% árleengedéssel és Ókucsan (m. á. v.) zónatarifa.

Egyetlen jódos alkalikus hőforrás a kontinensen. Állandó hőfoka 64 C. Hegyek által védett egálj. A legnagyobb fénnyel és pompával berendezett és szappaddal ellátott gyógyterem, valamint hasonló nagy fénnyel ellátott új étterem és kávéházi helyiségek, nagy új gyógyszállodák. Villamos világítás. Igen ki-terjedt árnyékos park, mely lawn-tennis pályát, lövöldet, tekepályát, tornateret stb. tartalmaz. Pompás és nagy fedett sétány, hazahelyiségekkel, a legnagyobb luxusú és kényelme-vel berendezett porcellán, márvány és isaszott fürdők, terjedelmes fürdőmedencék (Pepidesium). A lipiki hévíz nagymennyiségű nátróttartalmú (magyar Éms), valamint magas hőfoka és jódos összetételével fogva jó és fürdőkezelésnek a legjobb sikerrel használható a test nyak-hátrájának mindennemű hurutos bántalmait (gyomor-, bél-, gégehurut stb.); csúszos és kövényszerű bajoknak a forrás első helyen áll az európai források közül, valamint miégy és vérbajoknak, görvélkórnak, izzadmányoknál stb. Mint hivatalos fürdőorvos **Dr. Marschalko Tamás** működik.

Jódivíz-széküldés
mindig friss töltesben az igazgatóság által. Főraktár Magyarországon: **Bécskúty L.** Budapest; Ausztriában: **Ungar S. Bécs**, **Jaomirgottasse 4.** Mattoni Henrik Bécs, Tüchlingen, valamint minden nagyobb drogusznál. — Bármily felvilágosítással készséggel szolgál a lipiki fürdőigazgatóság.

MARGIT-CRÈME

hírneves, az elegáns hölgyek által használt arcsereme (nem zsiros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, eltávolítja az arcáról mindennemű bőrtisztatlanságot. Egyedül szer szeptől, májfoltok, pattanások, bőrátka (mitesszer) ellen. Bőrműködés hatása abban rejlik, hogy a bőrre keves az által rögtön felvértetik és ez okozza azon csodás átvalulást, hogy szeptől vagy májfolttal teljesen fedett arc 3—4 nap alatt alabástrom fehérré lesz. Mivel nem zsiros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekenett bőrön a bőrgyógyor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. **Margit-szappan** ára 35 kr. — **Margit-hőlgypor**, fehér, rózsás és crémé színezben ára 60 kr. — **Margit-fogpép** 50 kr.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza, Aradon, Deák Ferencs-utca 11. sz. Főraktár **BUDAPESTEN**, Török József, Király-utca.

Csorba fürdő.

Klimatikus gyógyhely, Liptómegeye.

1357 méternyire a Magas Tátrában.

A „Tátra gyógye” hazánk 1000 éves fennállását ma- radóan emléklél ünnepli: fogaskerekű vasútja június hóban nyílik meg, a fogszer és vasúti- és vasúti- szer-ve bántalmait, vérkeringési zavarok, mindennemű ideg- bántalmaknál, szervi vagy öröklött betegségek gyógyításá- nál felülmúlhatlan.

Megnyitás május 15-én.
A fűtényben (július-angusztus) penzió naponta 3 frt 50 kr-t 5 frt 50 krig. Az árak az elő- és utóidény- ben 80 százalékkal olcsóbbak. Állandó fürdőorvos, házi gyógyszerész, posta- és távirat-íratlak. Meleg ká-ly, fenyő-, zuhany- és hideg-fürdők. Pompás ételutak a fenyvesekben. Turisztikai központ vezető állomás. Réselet: felvilágosi- tással és értesítéssel szívesen állunk.

KLIMO TESTVÉREK

Csorba fürdő, fürdőbőrök és a fürdőigazgatóság.

Legújabb divatu előrajzolt, megkezdett és készen himzett KÉZIMUNKÁK,

nemkülönbben
hímzőanyagok és hímzőszövetek
rendkívüli választékban, szabott gyári árakban kaphatók

Béresi D. Sándor
női kézimunka nagyiparosnál

Budapest, VI. kerület, Király-utca 4/o.
Képes árjegyzék, 1120 eredeti kézimunka-rajzzal, kivá- natra rendelkezésre áll.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves hárszer ellentáll az idő megpróbá- lásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörz-őlésként alkalmazták köz- venynél, eszúznál, tagzsággatásnál és meghűléseknél es az orvosok által bedörz-őlésekre is mindig gyakrab- ban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller gya- korta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer- tártában készletben van; főraktár: Török József gyó- gyászterem Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utaztat- van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy nélkül mint nem valódi utasítsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, csás. és kir. udvari szállók, nádolásták (Thüringia)

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely. BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hővíz kitűnő eredménnyel használtatott a kö- vetkező kórakok ellen: kövszény, osz, zsibák, idült kútegek, máj-, gyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő. Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégzsoba, társalgási terem, posta, telefon, távirat, gyógyszerház és elismert jó konyha. Rendelő fürdőorvos dr. **Bauer Antal** főhercegi udvari orvos. Naponta katoná- és cigányzene. Hajókön- kedés félóránként.

Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.
A szobáknaknál szept. hóban 30% engedmény. **Árszabály** kivá- natra bérmentve küldetik.
A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapestben.

SZŐRVEZTŐ POR (Poudre dépilatoire) BRÜNING G. C.-től, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szőrvészto szer, méregmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, ennélf- ogra hölgyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtön és töké- letes. **Egyetlen szőrvészto szer, mely orvosilag ajánlatlik, a melynek Oroszországba vitelét a szent- pétervári orvosok hatóság megengedte, s mely az antwerpeni világkiállítások az ottani Musée com- mercial de l'Institut supérieur de Commerce által elfogadva és kitűntetve lett.** **Égy üvege 1 frt 75 kr., a hozzávaló eset 12 kr.**

Raktár: Budapestben, **TÖRÖK J.** gyógyszerháza, Király-utca 12. szám.

KUHNE LAJOS

nemzetközi telepe az orvosság- és műtőes-nélküli gyógyművészet számára, Lipoében (Szászország). Alapítottat 1888 okt. 10, kibővítés 1892-ben.

Tanács és felvilágosítás minden betegségben, a mennyire lehetséges, levélleg is.
Kuhne Lajos kiadásában, Lipoce, Flossplatz 24, meg- jelent s közvetlen a szerzőtől, az ország beküldése vagy utóvét mellett kapható; Kuhne Lajos: **Az új gyógy- tudomány.** Oktató és tanácsadó könyv egészségesek és betegek számára. Németül 18. kiadás. (46 ezer.) 486 nyol- czelek. lap. 1896. Ára 4 márká, köve 5 márká. Megjelent 15 nyelven. Megrendelhető a lap kiadóhivatalában is.

Férfem uram sem ellenzi
Dávid Gyula esztői gyógysz. szépitőeszeri használja. Szeptől és má- arcfoltok ellen **Spiizer** pomádja, ára 40 70 kr., 1 frt 80 kr., makacs arcfoltoknál az erősebb hatás **Pompadour-pasztt** kőcsége 1 frt 50 és 2 frt 50 kr. Arcesztó mite-szeret egyedül mulsztója a **Juvenil**, 1 és 2 frt. Bármily szerem használata előtt **csásis Detergen** kitűnő szappannal kell mosni. **1, 2, 3 krosz** Orvosi- szeret szinte ifjú hajfestőmmel az osztáknak; egy próba-üveg 1, 2 és 4 forint.

Antegrin-por.

Házilátott betegségeit vele meg- dígt, péld. serlek és juhok közt, megszünteti, tapasztalat szerint 100 darab 10—15 kilgr. 10 darab 2 kilgr. sütségek. Minden gondolkodás és kérde- zésedés nélkül, hogy mi volna jó, csakis Antegrin- t kell beadni. Egyezri adag alig kerül 3 kros, mely- vel nagy kárt elhárítanak azok, kik övszerkepen hízalásakor is hobe-korba adva, mindig kéznél tart- ják. Egy tekeres ára 40 kr., mely első egy oldós megmentésére. Egy 1 frtos tekeresben körülbelül annyi van, mint három 40 kros tekeresben. Egy kilogr. ára 2 frt. Ké. és fel kilót 5 frét már bér- mentve küldöm. 5 kilogr. egybe mérve 10 frt helyett 9 frt 50 kr., de 10 kilogr. csak 17 frt. Tíz kilogr. felett minden kilogr. 1 frt 60 kr. Kapható posta- utalványtól küldve csakis

DÁVID GYULA gyógyszerésznél ESZÉK, Alsóvárosban.

Raktáron van Antegrin kivételével, Vértési S. udv. illat-tártában Budapest, Kistól-tér 8. szám.

Emlékező tehetség.

A „**Bruxer Zeitung**” 1895 nov. 2-ki 88. számában írja: „A gyonge emlékező tehetség olyan baj, a melyben igen sokan szenvednek. Mit ér évek során folytatott tanul- mányozás, mit ér a szorgalom, kitartás és akarat, ha az egyszer megtanultra nem tudunk minden időben visszaemlé- kezni, ha a helyett, hogy a megelőzőhöz újat esztőlünk, min- denj újra és újra előjött kell szelintelnünk. Az emlékező tehetség ápolása és erősítése tehát mindenkire, a ki előre törekedik és ismeretét bővíteni akarja, a legnagyobb fon- tossággal bír; miután minden tudásnak tulajdonképeni alapja az emlékező tehetségű függ. Újabb időben Poehlmann K. L. tanár kitűnő rendszert talált föl az emlékező tehetség erő- sítésére; rendszerét általában természetes, tudományos alakra f- ketti és abban semmi olyas mesterkelt, esztelen, fantasz- tikus segédeszközöket nem használ, mint a mnemotechnika (emlékezés művésze). — Poehlmann tanár előbb a szóra- gosítást gyógyítja a szűzant tér át a tulajdonképeni emlé- kezés tanára; és ebben szigorúan a logika törvényei köveve nemcsak a könnyű memorizálásra, hanem a szabatos gon- dolkozásra is megtant. Csodálatra méltó éleselműséggel tag- lalja és rendezi Poehlmann emlékezés-tant, mely minden tudományra, de különösen idegen nyelvek gyors megtanul- lására nagyon alkalmas. Megmutatja abban, hogy . . . a figye- met miként lehet lebilincselni a új benyomásokat korábbiak- kal összekapcsolni. Bámulatra méltó kombináló tehetséggel tanítja Poehlmann a logikának megfelelő fogalmak egymás mellé sorozását; a mivel egyidejűleg kitűnő utmutatást is ad a retorikára.

A Poehlmann-féle jeles rendszer szerint már az iskolában kellene az emlékező tehetség ápolását és erősítését előmoz- dítani; annak alkalmazásával a tanárok a tanítást, a tanulók a tanulást maguknak tetemesen megkönnyíthetik. Még a kevésbé fordít, azaz rövid idő múlva már figyelemre méltó eredményeket érhet el.

Tervezetét ingyen küld: Poehlmann L., Weinstrasse, München B. 18.

Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana

az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jó szer a fogak és fogusz tisztítására és fenntartására, valamint a szájjal feltriss- tésére, a legelőrehaladottabb korban is. Egy csomag 35 kr.

Dr. Borchardt illatos növény-szappana

hatatos szer a bőr edzésére és épentartására, valamint pat- tanásoktól porszenesektől, seplőtől és mindennemű tisztát- lanságoktól való megóvására; egyuttal kitűnő piperezappan s igen gazdaságos mindennemű fürdéshez és mosdásához. Lepecselt csomag ára 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőce, legjobbnak elism- mert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tégé- lyekben 85 kr-ával.
Dr. Hartung kinahéj-olaja, a haját erősítő olaj, mely annak puhaságot s fényt kölcsönöz. 85 kr-ával.
Dr. Linder tanár növényi rudacs hajkenőce, eredeti darabokban 50 kr-ával.
Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban.
Dr. Béringuer zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr., és 75 kr.
Dr. Béringuer fűgyökér-hajolaja, üvege 1 frt. **Leder testvére** balzsamos földi dióolaj-szap- panna, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben kapható:
Budapest: **Török József** gyógyszerháza, király-utca 12. szám alatt.

Továbbá: **Kochmeister Frigyes** utóadi, **Neruda Nándor** és **Thallmayer** és **Seitz** gyógyszerészeknél, valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszerházaiban, illatszér- és gyógyszerkereskedésében.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevezet-esen a **Dr. Suin de Boutemard-féle fogszappan** és a **Dr. Borchardt-féle illatos növény-szappan** gyakran elő- forduló hamisítványaitól mindenkit óvunk.

Számtalan hamisító és hamisítások elárúsító! Sajtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ.,

cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

SAVANYÚ-KÚT

Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság.

Akar ön pénzt, ha a szükség esete beáll?

Ugy követelje mindenütt, a hol készpénzzel fizet, szelvényeinket, a melyek

költségmentes takarékbetéti jegyeket képeznek.

Gyűjtse ezen szelvényeket és cserélje be azokat nálunk **KÖLTSÉGMENTES** visszatérítési kötvények (takarékbetéti könyvecskék) ellenében, a melyek már az 1897. évi július havában megejtendő törlesztési huzásban résztvesznek. Továbbá 90% kölcsönt is nyújtunk ezen kötvényekre, vagy kívánságára tíz év múlva időleges értékükben azokat készpénzben vissza- váltjuk.

Bővebb felvilágosítást nyújt a

Visszatérítési Pénztár, Váci-körut 51. sz.

Junius 1-től kezdve
Kossuth Lajos-utca 19. szám.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV. TÁRSULAT BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű **vas-, aczél- és fémöntvényeket** építkezési és gépészeti czélokra **vízvezető csöveket, szil- vattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipeket, készülékeket a belvizek leeresztésére.** — A helyi viszonyok szerint szer- kesztett turbinákat, órlóhengereket kéregöntetű hen- gerekkel és malomberendezési cikkeket. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — **Alag- csöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat.** — **Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerral és minden- nemű szöggépek.**

6066 463

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok szabadalmasságát es-
köli mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett. Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

LATZKOYITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehéremü-gyáros
ajánlja
uri divat- és fehéremü-újdonosságait.

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos

gyógyít gyorsan, disre-
tul és biztos sikerrel
minden férfi és női bajt.
Czím: Kardos

specialista,
Kerepesi-ut 6. (kere-
pesi-bazár) I. em. ajtó 2.—
Rendel: d. e. 7—8, 11—2,
d. u. 6—7-ig. Levéiben is.

Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrassy-út 30
elvéllalja jótállás mellett
legelőcsöbbsen
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökeres
száraztatását.
Telefon.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLE J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

Találványok
Nemzetközi
Szabadalmi Irodák
Budapesti
ajánl
és
elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrassy-út 21.
(télémelet)

Kinek van szeplője?
vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biz-
tonsággal fordulhat annak eltüntetésére végezt a **világhírű**
Seraül arczkenőcsöz,
mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot,
hanem az arcbőrt vakító fehérre, tisztává és üdévé
teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve
1 ft 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.
Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerész ur-
nál és minden magyarországi gyógyszerárban.
Rozsnyay Máttyás gyógyszerész, Aradon.

Villámhárító Villámhárító
kittinő szerkeszt, szolid kivitelű biztosítva, mindennemű czérra szol-
gáló távbeszélő és telefonhoz, valamint villanyvilágítás-be-
rendezéseket és erőátviteli munkákat olcsón és kőköl-
DECKERT és HOMOLKA
Gyár: Raktár:
VI., Isabella-utca 33. BUDAPEST, V., Dorottya-utca 3.
Prospektusok, költségvetéseket és képes katalógusokat ingyen.

**Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-
hivatalban, Budapest, IV. ker.,
Egyetem-utca 4. sz.**

500,000
Zulukaffer
Zanzibarban és Mosambiqneban a napokban meg-
kereszteltette magát mivel a valódi Dr. Spitzer kenőcs
és képaszta használatától fehér bőrt kapott.
Dr. Spitzer Csakis ezen aláírással,
zöld czebulával valódi.
Arzenikus — 35 kr.
Mosdó viz. — 40 *
Szalvator szappan — 50 *
Lyoni rizspor — 50 és 80 *
Tisztítják az arcot mindennemű foltoktól, pörse-
nésektől, és szeplőtől és finomítják az arcbőrt.
Dr. Spitzer arzenikus máz 50 év óta küldetik szét
az egész világra.
OVÁS! Csakis Dr. Spitzer aláírásával ellátott ké-
szítmények a valódiak, a higány nélküliek, az által-
mas fémetektől szabadok és másféle készítményekért
semminemű felelősséget nem vállalunk. A bőr szá-
pitésekre egyedül áll a cosmetica tarán. Az arcnak,
rövid használata után finom, gyöngéd fehér színt
kölcsönöz, mely semmi más szer által el nem érhető.
Ezért keressék meg saját aláírásával.

Rosenfeld Képaszta
csakis ezen védjeggyel valódi.
3 nap alatt gyöngéd fehér kezek.
1 üvegdozoz 60 kr.

Raktárak Budapesten: Török gyógyszer. király-
utca, Eger nádor-gyógyszertára Váci-körút,
Budai Emil városi gyógyszer. Neruda Kossuth
Lajos-utca, Detsinyi Váci-körút, Detsinyi
fürdő-utca, Mondicht király-u., Molnár és Mo-
ser koronaherezeg-utca, Lux Muzeum-körút,
Petrovics Bécsi-u., és minden gyógyszerárban
és drogeriában. A hol nincs, küldünk directe.
Gyár és postaküldés
ROSENFELD és BALÁS
okl. gyógyszerészek filatszergyára
Budapest, VI. ker., Dávid-utca 9. szám.

Kathreiner-féle
KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉT
oly
szívem
isom.
Mindentűt kapható - ½ kiló 25kr.

Lesóványodásra a egyidejűleg az
egészség erősítésére 2 hónapig vendő
a dr. Blyz s dr. Duchesne-Duparcé kin-
tanár, becsületrend lovagja — megfigyelés
után Boisson gyógyszer. által készített **per-
sa-pilula,** vasionolinnal előállított növ. készítmény.
Egy 8 fros nemzetközi posta-utalvány küldésével bér-
m. állít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Mont-
martre, Paris.**

MATTONI-FÉLE
ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ
BET BUDAPEST-
KELENFÖLD
Idény május 1-től szept. végéig.
Keszérű források. Ivó és fürdőgyógymód.
A gyógyhely fürdői, esetleg ivótorrasai kittinő
eredményenl alkalmazhatók: 1. Bármínő okok
folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női
bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh
körtüli és hashártyalob után visszamaradt izzad-
mányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nem-
különböen dagasztatok által előidézett izgatottsági
tímeteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavarok-
nál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál: máj-
bajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórmál.
5. Kőszvényél, stb.
FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB,
az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.
Egészséges felkvés, fél órányira a fővárostól,
kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és
márványfürdők, különféle szahanykészületek-
kel. — Rendes társasokoci-közelekedés.
A kocskis állomási helye: Ferencz József-
tér, a régi Lloyd-épület előtt.
A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítá-
sál szívesen szolgál
Mattoni és Wille
6707 Budapest.

CHINA SERRAVALLO
vással, a bécsi s számos külföldi
egyetem orvosi tekintélyei mint dr.
br. Kraft-Ebing, dr. Drasche,
dr. Braun udvari tanácsosok és
tanárok stb. által melegen ajánlja.
**Nélkülvizhellen gyengo test-
alkatúaknak és üdülőknök.**
Stvággyerjesztő, idegerősítő és
vászárkó.
Hét arany és ezüst érem. Több
mint 300 orvosi ajánlat.
Ezen kittinő erősítő szert jó ize
folytán különösen gyermekek és
nők igen szívesen veszik.
Egy félliteres üveg 1 ft 20 kr.,
egy literes üveg 2 ft 20 kr.
Mindem gyógyszerárban kapható.
Serravallo-gyógyszertár Triest.
Magyarországi főraktár: Budapest,
Király-utca 12. **Török József** gyög-
szertára.

Páris 1889. Brüsszel 1891.
Genf 1889. **Kitüntetve** Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-től Berlin SV., Friedrichstrasse
220, a francziaországi orvosi társulatok tagja.
Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sike-
res, még idült gyomorbajoknál is.
Szállít próbára ingyen, csupán a viteldj meg-
térítése mellett, berlini főraktárából.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz 1.80
Raktár:
Budapesten: **Török József** gyögysz.
király-utca 12. szám.

BUDAPEST,
Gyár
Külső Váci-ut 15-49.
Városi iroda
Erzsébet-tér 10. sz.
ROSEMANN és KÜHNEMANN
GÉPGYÁRA.
Különlegességeit képezik:
I. Koppel Artur-féle keskenyágányú vasutak,
mezőgazdasági, erdőszeti, bányászati, ipari, építkezési
és egyéb czélokra, kézi, ló-, gőz- és villamos üzemre.
A kiállítás köruton közlekedő villamos
vasut a czég gyártmánya, a villamos berende-
zés Ganz és társa czégé.
**II. Sodronykötél-, függő-
és sikkó-pályák**
saját szabad. rendszerünk
szerint.
Képes árjegyzékek és költ-
ségvetések ingyen szolgál-
tatnak.

VASÁRNAPI UJSÁG

24. SZÁM. 1896. BUDAPEST, JUNIUS 14. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 ft, POLITIKAI ÚJDONTSÁGOK együtt fél évre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft, fél évre — 4 *
Csupán a POLITIKAI ÚJDONTSÁGOK egész évre 5.—, fél évre — 2.50
Külföldi előfizetéshez a postallag meghatározott viteldj is eszandandó.

A KORONA ÜNNEPE.

Az EZREDÉVI ünnepélyek legfényesebb része a korona ünneplése volt, Szent István koronájának közszemlére tétele, körülhordozása, elvitelle az országgyűlésre és azután országos hódolat a korona fölkennt viselőjének.
Szent István koronája a magyar államiság és az alkotmány jelvénye, a legszilárdabb kapos nemzet és király közt. Nem pusztán a hatalom jelvénye, hanem a nemzet és uralkodó közti egyetértés megpecsételője. Ezért nagy az erkölcsi fénye, varázsa; ezért bír oly közjogi jelentőséggel, mint egy más király koronája sem. A nem-

zet akarata helyezi e koronát a király fejére, a ki esküt tesz az ország alkotmányára.
Kilencszázados az ereje és fénye a magyar koronának. Minden törvényünk az ő oltalma alatt áll; ezért ha őrző helyéről kivesszik, a hazafias mély kegyelet ábitattal veszi körül, mint szentséget. Kilencszáz év tanulsága és intése szól e koronából.
Most is mintha elmúlt századokat ébresztett volna föl. Daliák, deli leventék veték körül és kísérték páncélban, párduczos kaezagányban, a kelet pompaszerező ragyogásában, s ott vonultak el tündöklő, szemkáprázató fényben, mint a korona kísérei, őrzői, ezer fényes alak lóháton, fegyveresen. Százetek sokasága közt vitték

örömrivalgó, újjongó sokaság közt, mely az életre szólított múltat és a nemzeti életet biztosító ereklýeket együtt látva, lelkes érzésekkel eltelve hajolt meg hazájának e főfő kincse előtt.
Fejét meghajtva üdvözölte a magyar a koronázás jelvényeit. Nincsen is a história által oly megszentelt korona, mint a magyar nemzeté, mely fölötté ragyog annyi század óta, s csak olykor borúlt rá múlt felhő. Mindig nagy ün-
nep, ha előveszik. Az egész nemzet összegyűl akkor, mert Szent István koronája az egész nemzetet hívja tanuságtételre, mikor királyko-
ronázás vagy más kivételes nagy ünnepély alkalmából kiemelik jól őrzött helyéről.

A KORONA ÁTSZÁLLÍTÁSA A KIRÁLYI PALOTÁBÓL A MÁTYÁS-TEPLOMBA. Erdélyi pillanatnyi fényképe.